

Стенографски дневник

НА

67. заседание

Четвъртък, 8 май 1947 г.

(Открито в 15 ч. 35 м.)

Председателствувал подпредседателят д-р Пенчо Костурков. Секретар: Пръвка Димитрова.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Стр.	
Отпуски	1341	Говорили: Спас Найденов	1344
Питане от народния представител Петър Анастасов	1341	Владимир Димчев	1347
Питане от народния представител Тодор Драганов	1342	Ефрем Митев	1348
Отговор на питане от министра на вътрешните работи	1342	Стефан Димитров	1350
Питане от народния представител Константин Шолов	1342	Петър Братков	1351
		Министър Радн Найденов	1353
Дневен ред:		3. За изменение и допълнение закона за подпомагане на финансиране възстановяването на столицата. (Приемане на първо четене)	1354
1. Предложение за освобождаване от заплащане стойността на временно изнасяните преди 9 септември 1944 г. забранени за износ амбалажни машини и други стоки, които не са върнати в страната (Приемане)	1343	Говорил: Стоян Божков	1354
Законопроекти:		4. За безвъзмездно отстъпване от държавата на народното читалище „Родопска просвета“ — гр. Девин, недвижими имот, находящ се в гр. Девин. (Приемане на първо четене)	1355
2. За оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза. (Приемане на първо четене)	1343	Дневен ред за следващото заседание	1356

Председателствувал д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Бонкин, Ангел Бъчваров, Ангел п. Илчев, Андрей Андреев, Ахмед Хюсеинов, д-р Борис Ненов, Борис Ханджиев, Борис Николов, Борис Тасков, Васил Диков, Васил Горанов, Васил Павурджиев, Васил Петков, д-р Васил Ханджиев, Венер Кличарова, Вичо Атанасов, Георги Кръстев, Горан Ангелов, Грудн Атанасов, Димитър Греков, Димитър Ангелов, Дочо Шяпков, Елена Гаврилова, Елисавета п. Антонова, Емил Ангелов, Енчо Стайков, Жейка Хардалова, Иван Василев, Иван Димитров, Иван п. Димитров, Иван Попов, Иван Костадинов, Иван Чонос, Израел Майер, Илия Ставрев, Илия Добрев, Илия Игнатов, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, Йордан Костов, д-р Кирил Драмалиев, Кирил Попов, Крум Кюляков, Кръстю Стойчев, Кръстю Добрев, Любен Боянов, Любен Гумеров, Макра Гюлева, Марин Маринов, Мата Тюркеджиева, Милан Димов, Минчо Драндаревски, Мустафа Юмеров, Никола Минчев, Никола Попов, Павел Цолов, Пеко Таков, Пело Пеловски, Петър Русев, Рангел Даскалов, Руса Петкова, Спас Христов, Станка Димитрова, Стефан Цанов, Стою Неделчев, Стоян Гюров, Стратия Сидеров, Таню Цолов, Тодор Атанасов, Христо Стоянов, Цола Драгойчева, Юсни Еминов, Яна Манаева и Янко Марков)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Александър Георгиев — 5 дни, Георги Малинов — 1 ден, Енчо Стайков — 18 дни, Иван Текемски — 1 ден, д-р Кирил Драмалиев — 2 дена, Милан Данев — 2 дена, Никола Павлов — 1 ден, Спас Христов — 3 дни, Стоян Кърлов — 1 ден, Минчо Драндаревски — 3 дни, Младен Биджов — 1 ден, Петър Запрянов — 6 дни, Кирил Попов — 5 дни, Кръстю Николов — 1 ден, Ангел п. Илчев — 3 дни, Тодор Драганов — 1 ден, Христо Каркърмов — 1 ден, Иван Пешев — 1 ден, Кръстю Недков — 1 ден и Цоло Кръстев — 1 ден.

За следните г-да народни представители, които искат отпуск, съгласно правилника следва да се иска съгласието на Събранието:

Васил Павурджиев иска 20 дни отпуск. Ползувал се е досега с 50 дни. Които г-да народни представители са съгласни да му се разреши 20 дни отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Емил Антонов иска 3 дни отпуск. Ползувал се е досега с 32 дни. Които г-да народни представители са съгласни да му се разреши 3 дни отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Иван п. Димитров иска 3 дни отпуск. Ползувал се е досега с 50 дни. Които г-да народни представители са съгласни да му се разреши 3 дни отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Илия Игнатов иска 18 дни отпуск. Ползувал се е досега с 9 дни. Които г-да народни представители са съгласни да му се разреши 18 дни отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пеко Таков иска 2 дни отпуск. Ползувал се е досега с 20 дни. Които г-да народни представители са съгласни да му се разреши 2 дена отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Йордан Попов иска 2 дена отпуск. Ползувал се е досега с 26 дни. Които г-да народни представители са съгласни да му се разреши 2 дена отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Станка Димитрова иска 7 дни отпуск. Ползувала се е досега с 15 дни. Които г-да народни представители са съгласни да ѝ се разреши 7 дни отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Стою Иванов Неделчев иска 2 дена отпуск. Ползувал се е досега с 42 дни. Които г-да народни представители са съгласни да му се разреши 2 дена отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателството съобщава, че е постъпило питане до бюрото на Великото народно събрание от народния представител Петър Анастасов. Това питане ще се постави на дневен ред веднага.

Има думата народният представител Петър Анастасов да прочете своето питане.

Петър Анастасов (сЛ): (От трибуната. Чете) „До бюрото на Великото народно събрание. Г-и председателю! Във вчерашното заседание на Великото народно събрание, преди пристъпване към разглеждане на дневния ред в отсъствието на г-на министъра на вътрешните работи бяха прочетени писмените отговори на същия на питаня от народни представители, някои от които са били отирателни още миналата година.

Въз основа на чл. 78 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание моля да ми отговорите: първо, на основание на кой член от правилника г-и министърът дава писмен, а не устен отговор на питанята? Второ, не намира ли почитаемото Председателство, че това е акт на незачитане Парламента и че по този начин се подценява парламентарният контрол върху управлението, както и че се убива и принизява престижът не само на народния представител, а и този на Великото народно събрание, и по-специално на бюрото на същото, толкова повече, че назначението на бюрото е именно това, да пазят преди всичко правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание?“

Г-да народни представители! Между вас и между нас има стари парламентаристи и те знаят какво голямо значение са имали в миналото питанята и запитванията. Днес обаче на нашите питаня не

се отговаря с месеци, а и когато се отговаря, стига се дотам, че се отговаря писмено — от номер на номер. Мене ми се струва, че тази практика нанасява принижаване Парламента, че такава практика поне аз не знам, а сигурно и вие не знаете досега да е съществувала, тя не се основава на никакъв правилник. Затова отправям настоящото питане и чакам отговора на бюрото на Народното събрание. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Г-да народни представители! Понеже питането е отправено до бюрото на Великото народно събрание, дължа като председателстващ да дам отговор на това питане на народния представител Петър Анастасов, което той току-що разни.

Бюрото на Великото народно събрание смята, че няма никакво нарушение на правилника, когато един министър отговаря писмено на едно питане, тъй като в чл. 78 изрично не се казва, че отговорът на министъра трябва да бъде непременно устен.

Петър Анастасов (СЛ): Имаме практика.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Напротив, практиката в страни с по-стара парламентарна практика, като Англия например, е, да се отговаря писмено. Нещо повече — в Англия се отговарят и писмено, а често пъти чрез така наречения бюлетин на Народното събрание.

Целта на едно питане е да се даде осветление на даден въпрос. Това осветление може да бъде дадено устно, но може да бъде дадено и писмено. Препоръчително е дори отговорите да се дават писмено, за да има по-голяма яснота и стегнатост. Трябва да се прави разлика между питане и запитване или интерпелация. Когато се прави интерпелация, тогава вече министърът отговаря устно и стават разисквания, в които вземат участие всички парламентарни групи, и разискванията свършват често пъти с вот на доверие. Има разлика между питане и запитване. Питането е само една информация, осветление по даден въпрос.

Нещо повече, бюрото смята и препоръчва на господа министрите да отговарят на питанията на народните представители писмено по изложените досега съображения. (Ръкоплескания от мнозинството. Възгласи от опозицията)

Никола Петков (ЗНП): Може и чрез препоръчано писмо по пощата!

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Г-н Петър Анастасов! Имате думата, за да кажете само доволен ли сте от отговора на Вашето питане или не.

Петър Анастасов (СЛ): Г-да народни представители! Не съм доволен от отговора на бюрото, ...

От мнозинството: Хей-й-й!

Петър Анастасов (СЛ): ... защото отговорът не държи сметка за чл. 78 от правилника, в който се казва, че министърът отговаря на питането. Макар да не е казано как отговаря министърът, писмено или устно, министърът трябва да отговори, а не секретарят да чете отговорите му.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Ще се отговори и на няколко други питання.

Постъпило е питане от народния представител Тодор Драганов, от Разградската избирателна колегия, до г-на министъра на вътрешните работи.

Моля народния представител Тодор Драганов да прочете своето питане.

Тодор Драганов (ЗНП): (От трибуната) Питането е в следния вид: (Чете)

„По силата на кой закон органите на милицията се намесват и насилва изземват клубове, архивите и печатите на много земеделски дружби, числящи се към Българския земеделски народен съюз — Никола Петков и земсови групи, числящи се към Българския земеделски младежки съюз с главен секретар Петър Сърбински и ги предават на групите на Оббов и Лалю Ганчев?“

Говорът е станало в Разград, Враца, Елена, Чирпан, Ловеч, Плевен, Бяла Слатина, Павликени, Пловдив, Пазарджик и други градове, а също и селата Лялче, Чирен, Ковачево, Пулник, Врачанска околия, с. Вълчи трън, Плевенска околия, с. Габаре, Белослатинска околия, и много други села в страната.

Тоже известно ли Ви е, г-н министре, че мнозина селски кметове отказват да дадат читалищните сакони за представения и вечеринки на земски-опозиционери?“

Г-да народни представители! Цяла система е вече насилва да бъдат отнемани клубовете на Българския земеделски народен съюз със секретар Никола Петков и да бъдат предавани на групите на Александър Оббов. Особено драстичен беше случаят в гр. Разград, когато околийската управа на Земеделския съюз със секретар Никола Петков беше повикала в околийското управление и там, в присъствието на началника на милицията и на околийския управител, ние бяхме задължени да предадем на дружбата, числяща се към съюза със секретар Александър Оббов, ключа на нашия клуб. Това беше в началото на м. септември. Обаче това драстично отнемане на нашия клуб не попречи ние сдружените земеделци, числящи се към Българския земеделски народен съюз със секретар Никола Петков, да получим в изборите 22,390 гласа в Разградска околия (Ръкоплескания от опозицията), а групата на Александър Оббов да получи само 5,103 гласа и да не може да стигне изборния делител, който беше 8,500 гласа. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Тодор Драганов (ЗНП): И провъзгласиха чрез тъй наречената „УНПРА“ Лалю Ганчев за народен представител, без да го е хванал делителят. И той днес иска да представлява Земеделския съюз! (Възгласи от мнозинството)

Конкретно искам да сведа въпроса към следното: когато се отнемат насилва клубовете и се предават на групите на Оббов, в някой случай с клубове тези групи не могат да бъдат засилени. Те могат да бъдат засилени, само ако имат влияние сред земеделските маси, но последните вярват само в делото на Александър Стамболийски, което се подкрепя от Българския земеделски народен съюз със секретар Никола Петков. (Ръкоплескания от опозицията. Възгласи от мнозинството)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Тодор Драганов (ЗНП): Фирмата „Никола Петков“ е временна. Бъдете убедени, че много скоро тя ще се премахне и ще остане единият Български земеделски народен съюз, верен на делото на Александър Стамболийски. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Моля секретаря да прочете писмения отговор на г-н министъра на вътрешните работи.

Секретар Първа Димитрова (к): (От трибуната. Чете) „До г-н председателя на Великото народно събрание. Тук. Отговор от министъра на вътрешните работи на питането на народния представител от Разградската избирателна колегия Тодор Драганов. Ваш входящ номер 326.“

Г-н Председателю! Във връзка с питането на горепомнатия народен представител, че органите на милицията се намесвали и насилва изземвали клубове, архиви и др., принадлежащи на николапетковите дружби, и ги предавали на земеделските дружби от Отечествония фронт. Министерството на вътрешните работи направи необходимата проверка, от която се установи:

Първо, че няма нищо вярно в твърдението. Народната милиция не се е намесвала във взаимоотношенията между опозиционната група на Никола Петков и Българския народен земеделски съюз, участващ в Отечествония фронт.

Второ, няма нищо вярно и относно конкретно посочените градове и села. На много места в страната има спорове за тия клубни помещения, инвентар и пр., но тези спорове се разрешават от съда, а не от милицията.

Истината е, че на редица места хулигански групи, приятели на Никола Петков, се опитват да вземат насилва клубовете на дружбите на БЗНС. (Смях сред опозицията) Съвсем обяснимо е, че срещи тия опити и прояви сдружените земеделци решително реагират. Това господа опозиционерите наричат насилване. Министър на вътрешните работи: Антон Югов“. (Ръкоплескания от мнозинството)

Недзяло Атанасов (ЗНП): Нека министърът си прати поне шапката тук!

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Ще се отвори на питането на народния представител Константин Шопов до министъра на вътрешните работи.

Петър Божиков (ЗНП): Аз правя едно предложение: всички отговори да се издават в специална брошура и да се пръснат между народа!

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата изобщо представител г-н Константин Шопов да прочете своето питане.

Константин Шопов (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Моето питане, което съм отправил към г-на министъра на вътрешните работи, е от 21 януари 1947 г. Въпросът се касае за големия стопански деятел, най-верния страж на правителството на Отечествония фронт за провеждане стопанската политика на правителството на Георги Димитров в Плевенска област, големия банкер Осиковски. И понеже министър Югов няма куража да се яви да защити тоя бандит, затова писмено по пощата ми отговаря.

Един от мнозинството: Не счита за нужно.

Константин Шопов (ЗНП): Идете го вижте в затвора, щом не считате за нужно. Нека все такива партийци да имат, които да ви провеждат политиката!

При това положение, понеже нарушавате правилника, и специално министърът на вътрешните работи не защита правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, аз протестирам и се отказвам да прочета моето питане. (Ръкоплескания от опозицията)

Христо Юруков (р): Вашата глава не разбира това, което каза председателството и никога няма да го разбере!

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: В едно питане може да има само факти, а не обиди и неприлични изрази.

Моля г-на секретаря да прочете отговора на питането на народния представител Константин Шопов.

Константин Шопов (ЗНП): Аз оттеглям питането си и не желая да чия отговора. (Малка глътка)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Пристъпваме към отговор на питането на народния представител Митю Иванов Седев до г-на министъра на вътрешните работи.

Има думата народният представител г-н Митю Седев.

Митю Седев (ЗНП): (От трибуната) Г-да народни представители! Дълга да заявя, че правилникът не позволява такава практика, която се е възприела в нашето Велико народно събрание от председателството. Констатирам, че правителството изобщо отбягва системно от парламентарния контрол. Аз протестирам против този начин на отговаряне на нашите питання (Ръкоплескания от опозицията), които са извънредно важни за провеждането на този контрол, необходим преди всичко за самото правителство.

Отказвам да прочета моето питане. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Минаваме на дневния ред.

Първа точка от дневния ред е:

Одобрене на предложението за освобождаване от заплащане стойността на временно изнесените преди 9 септември 1944 г. забранени за износ амбалажи, машини и други стоки, които не са върнати в страната.

Моля секретаря да прочете предложението.

Секретар Първа Димитрова (к): (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за одобрение 5. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 7 април 1947 г. относно освобождаване от заплащане стойността на временно изнесените преди 9 септември 1944 г. забранени за износ амбалажи, машини и други стоки, които не са върнати в страната.

Г-да народни представители! На основание чл. 208 от закона за митниците от страната са били временно изнесени от кооперации и частни фирми тютюневи и други амбалажи, с които са били амбалажирани наши износни стоки, както и машини и апарати и инструменти, за да бъдат поправени в чужбина, понеже поправката им е било невъзможно да се извърши в страната.

Износът на тях временно изнесените амбалажи, машини и пр. е бил забранен през време на войната по народостопански причини, поради което износителите, по силата на закона за митниците, са били задължени да обезпечат не само износните данъци и такси при техния временен износ, но да обезпечат и тяхната стойност като по този начин бъдат по-силно заинтересувани да изпълнят поетото от тях задължение и ги върнат в страната.

Вследствие последните от войната в Централна Европа — разстроени съобщения, разрушени и опожарени складове и пр. — временно изнесените амбалажи, машини и др. не могат да бъдат върнати в страната и на износителите ще трябва да се осребрят поръчителствата.

Съюзът на тютюневите кооперации, Българската земеделска и кооперативна банка и други фирми молят да бъдат освободени от заплащане стойността на забранени за износ, временно изнесени от тях амбалажи и пр., понеже неизпълнението на поетото от тях задължение, а именно да ги върнат в страната, е резултат на незаписи от тях непреодолими причини.

Същите молят да заплатят само следущите се износни данъци и такси, понеже те са загубили стойността на временно изнесените амбалажи и несправедливо би било да ги заплащат и на държавата, като по този начин загубата им би се удвоила.

Тъй като по административен ред оставените гаранции за обезпечаване стойността на временно изнесените амбалажи, машини и стоки не могат да бъдат освободени, а молбите на заинтересуваните са основателни, понеже действително изпълнението на поетото от тях задължение, а именно да ги върнат в страната, е резултат на незаписи от тях причини, то като ви излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и ако одобрите, да приемете в текущата сесия на Народното събрание представеното ви на цялата проекторешение.

Гр. София, 22 април 1947 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Нв. Стефанов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за освобождаване от заплащане стойността на временно изнесените преди 9 септември 1944 г. забранени за износ амбалажи, машини и други стоки, които не са върнати в страната.

Одобрява се следното:

Освобождават се Съюзът на тютюневите кооперации Б. з. т. банка и други фирми от заплащане стойността на забранените за износ временно изнесени от страната до 9 септември 1944 г. и не върнати до края на 1946 г.: 1) амбалажи, с които са изнесени местни стоки; 2) машини, апарати и инструменти, изпратени за поправка в чужбина, като се заплащат на редовен приход само следущите се износни данъци и такси за същите стоки.

Записаните на редовен приход суми за стойността на поменатите временно изнесени стоки не се върнат.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Няма записани ора-тори. Ще пристъпим към гласуване.

Моля онези г-да народни представители, които одобряват проекторешението, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събралието приема.

Пристъпваме към втора точка от дневния ред:

Първа четене на законопроекта за оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Първа Димитрова (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза.

Г-да народни представители! Оценката на терените, които се отчуждават за държавна и обществена полза, днес се извършват по множество закони, които предвиждат най-различни моменти, с оглед на които се определя оценката, както и най-разнообразни процесуални разпоредби за извършването на оценката и обжалването на същите пред различни съдебни инстанции. Налага се, тъй въпроси да бъдат уредени еднакво за всички случаи на отчуждаване за държавна и обществена полза.

От друга страна, често, въз основа на заключението на вещи лица, отчуждаваните терени се оценяват по цени, които далеч не съответствуват на действителните. Поради това ще следва да се предвиди един максимум, който трябва да бъде близък до действителните цени на терените и същевременно да ограничи прекомерно високите цени. За база на този максимум се възприема данъчната оценка за периода 1935 и 1939 години, увеличена съответно число пъти, съобразно средното обективно посрещане на недвижими имоти, при което не се взема пред вид посрещането на имота, дължащо се на проектирани или извършени вече държавни и обществени мероприятия.

Като излагам горното, моля, г-да народни представители, ако одобрявате предложения законопроект, да го приемете и гласувате.

Гр. София, 15 февруари 1947 г.

Министър на правосъдието: Радн Найденов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза.

Чл. 1. Недвижимите имоти, които се отчуждават за държавна или обществена полза, по който и да е закон, се оценяват и заплащат съгласно следващите разпоредби.

Същите разпоредби се прилагат и по отношение оценяването на имотите, които се отчуждават във връзка с приложението на общите градоустройствени планове на населените места или по регулационен ред.

Чл. 2. Отчуждените имоти, заедно с находящите се върху тях постройки и посадки, се оценяват според тяхната действителна стойност, като цената на терена обаче не може да надминава данъчната оценка на съния за периода 1936/1940 години, умножена с коефициент, както следва: 1) за оценки до 1940 г. — 1; за 1941 г. — 1.50; за 1942 г. — 1.80; за 1943 г. — 2; за 1944 г. — 2.50; за 1945 г. — 3; за 1946 г. — 4; за 1947 г. — 4. Този коефициент за бъдещи периоди от време се определя от Министерския съвет по доклад на министъра на финансите.

Чл. 3. Оценката на отчуждените имоти се извършва от комисията, предвидени в съответните закони, рецензието на която по подлежи на одобрение.

Цената на отчуждените имоти се определя с оглед на тяхната стойност по време на оценяването им от комисията.

Чл. 4. Преписката по оценението се изпраща на областния директор, който разпорежда да се съобщи решението на заинтересуваните страни.

Когато се касае за отчуждения на имоти във връзка с приложението на общите градоустройствени планове на населените места или по регулационен ред, преписката по оценяването се изпраща в общината, която прави съобщението.

Чл. 5. Решението на комисията може да се обжалва пред областния съд в двуседмичен срок от съобщението.

Жалбите се подават чрез областната дирекция, респективно чрез съответните общини.

Чл. 6. Съдът събира доказателствата на самото място, когато намери това за необходимо.

Вещите лица се назначават по реда на чл. 314 от закона за гражданското съдопроизводство, като ония от тях, които съдят определя, трябва да бъдат на държавна или общинска служба. Ако страните искат да посочат нещо лице, те трябва да сторят това в жалбата или в отговора.

Ако съобщението по чл. 4 не бъде направено до една година от датата на решението на комисията, съдът определя цената на имота с оглед на неговата стойност по време на подаване на жалбата, но само ако същата е по-висока от стойността по време на оценяване имота от комисията.

Чл. 7. Определението на съда относно оценката може да бъде обжалвано по касационен ред пред Върховния административен съд в двуседмичен срок от съобщението, че то е приготвено.

Чл. 8. Лихви върху цената на отчуждените имоти се дължат от деня на фактическото им завземане на заплащането на сумата.

Тази разпоредба не отменя чл. 34 от закона за приложението на общия градоустройствен план на Столичната голяма община.

Чл. 9. На страната, в полза на която е решено делото, се присъжда адвокатско възнаграждение само за ползата областния съд в размер 2% от присъденото, съответно отхвърленото искане по жалбата по същото не може да надминава сумата 50 000 лв.

По тия дела не може да се уговаря адвокатско възнаграждение в по-голям от посочения по-горе размер за областния съд и по-голямата от този размер за Върховния административен съд.

Чл. 10. Разпоредбите на този закон се прилагат и по отчуждените, по които няма влязла в законна сила оценка до датата на

обнародването на закона; нови доказателства във връзка с това могат да се искат не по-късно от първото заседание след тази дата.

Несвършените дела в апелативните съдилища се разглеждат от същите съдилища, решенията на които не подлежат на обжалване.

По висящите пред Върховния касационен съд и Върховния административен съд дела могат да бъдат представяни до деня на съдебното заседание доказателства само за данъчната оценка на отчуждените места. Тия съдилища сами намаляват цената на имота и присъденото адвокатско възнаграждение до размера на допустимия по този закон максимум, ако няма друго основание за отмяна на обжалваното определение.

Чл. 11. По влезите в законна сила оценки за терени, по които не е приложен този закон и сумите, по които не са изплатени присъдените обезщетения, ако то надминава максималния по чл. 2 размер, се намалява до този размер, като в останалата част решението на комисията или определението на съда се счита обжалвани.

Чл. 12. При отчуждения във връзка с приложението на общите градоустройствени планове на населените места, собственици, които не притежават други недвижими имоти в страната, се обезщетяват, по възможност чрез отстъпване, срещу цялото или част от дължимото обезщетение на друг недвижим имот. В този случай се съответно прилага чл. 30 от закона за приложението на общия градоустройствен план на Столичната голяма община (Голяма София).

Чл. 13. Разпоредбите относно оценката на имоти, които се отчуждават за държавна или обществена полза по общите градоустройствени планове на населените места и по регулационен ред, съдържащи се в други закони, които противоречат на този закон, се отменят.

Този закон не се прилага по отношение на отчужденията по закона за ТПС и закона за тютюневия монопол.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Спас Найденов.

Спас Найденов (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Г-н министърът на правосъдието ни сезира с законопроект за оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза. Мотивите на този законопроект са следните: „Оценките на терените, които се отчуждават за държавна и обществена полза, днес се извършват по множество закони, които предвиждат най-различни моменти, с оглед на които се определя оценката, както и най-разнообразни процесуални разпоредби за извършването на оценката и обжалването на същата пред различни съдебни инстанции. Налага се, тия въпроси да бъдат уредени еднакво за всички случаи на отчуждаване за държавна и обществена полза.“

Изложението дотук в мотивите на законопроекта действително отговаря на действителността. Действително това е така. В областта на законодателството, което урежда тия материя, имам голяма разхвърленост, голяма разнородност, която създава и голяма несправедливост за тези, имотите на които се отчуждават за държавна или обществена полза.

Един закон предвижда момент за прехвърляне на държавата на имота момента, в който се издава актът, с който става отчуждаването, който съвпада с датата на указа и следователно оценката на имота се извършва с оглед на този момент — с оглед на момента на издаването на указа.

Друг закон предвижда оценяване на имота в момента на неговото завладяване, както е по закона за пътищата.

Трети закон предвижда момент на оценяване на отчуждения имот момента, в който собственикът обжалва оценката, дадена от административната комисия, защото се презюмира, че с факта на обжалването той се съгласява със станалото отчуждение и следователно в този момент преминава собствеността на имота върху държавата и оценката се извършва с оглед на този момент.

Четвърти закон предвижда момент на оценяване на отчуждения имот момента, в който се извършва оценката от съда, след като е обжалвана първоначалната оценка на административната комисия, както е с отчужденията, извършени по закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна или обществена полза. Това нещо е изрично узаконено със специална наредба-закон за ново оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза от 3 май 1945 г., който закон съдилищата изпълняваха, че се отнася само за имотите, отчуждени по процедурата на закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна или обществена полза.

И се явява следното положение: едни и същи имоти, находящи се в землището на едно и също село, в една и съща местност, имащи една и съща стойност, отчуждени за държавна нужда в едно и също време да приемем 1940 г., но отчуждени по силата на различни закони, единият по общия закон за отчуждаване на недвижими имоти за държавна или обществена полза, другият по друг закон, и неизплатени още. Единият имот, който е отчужден по единия закон, ще добие днешна пазарна стойност; другият, който е отчужден по другия закон, ще добие цена по стойност от 1940 г. А като имате пред вид голямото качване на цените на недвижимите имоти вследствие на военната конюнктура и обезценяването на лева, явява се една много голяма разлика при оценяването и една очебийна несправедливост. Единият имот, който ще бъде оценен по време на отчуждаването — 1940 г. — ще добие цена, да приемем, 10 лв. кв. м., а другият имот, който има равна стойност на първия, но понеже ще бъде оценен по днешна пазарна стойност, ще добие цена 100—150 лв., даже и 200 лв. кв. м.

Следователно, за да се премахне тази аномалия, тази очебийна — да не кажа друга по-силна дума — несправедливост в цените, абсолютно е необходимо оеднаквяване на законодателството, което урежда тази материя, за да имаме оценяване еднакво и справедливо. От тази гледна точка предлаганият законопроект е абсо-

лютно навременен и необходим. Той следваше да бъде внесен колкото се може по-скоро.

Доколко това е необходимо, г-жи и г-да народни представители, се вижда от множеството закони, по които се извършва отчуждаването на недвижими имоти за държавна или обществена полза, които действително предвиждат най-различни моменти на оценяване и най-различни процедури при отчуждаването, оценяването, обжалването на оценките, а даже и при изплащането. А те са: закон за отчуждаване на недвижими имоти за държавна или обществена полза, закон за пътищата, закон за разширение на ж.-п. мрежа и пристанищата, закон за отчуждаване на недвижими имоти по ведомството на мините и кариерите, закон за земленото устройство на въздушните сили, закон за благоустройството на населените места, закон за отчуждения на недвижими имоти за нуждите на индустрията, разните градоустройствени планове и пр. 11 колкото са законите, толкова са и процедурите, толкова са и начините на оценяване, даже и на изплащане. А като имате пред вид настъпните вследствие на войната и следвоенния период промени в стопанството, може да си представите, г-жи и г-да народни представители, какви разлики в оценяванията ще се явят за недвижимите имоти, отчуждени по тези закони и каква несправедливост ще имаме по отношение на техните собственици. Следователно едно оеднаквяване, каквото ни предлага този законопроект, е необходимо.

Но по-нататък ще видим дали предлаганият законопроект урежда тази материя така, както следва да бъде уредена в една правова държава, в която институтът на частната собственост е защитен от основния закон — конституцията. Този институт е осветен от членове 67 и 68 от търновската конституция, които гласят: Чл. 67. — „Правата на собствеността са неприкосновени“ и чл. 68. — „Принудителното отстъпване имот може да стане само заради държавна и обществена полза, и то със справедлива и предварителна заплаца. Начинът, по който може да стане това, има да се определи по особен закон.“ Това нещо е уредено и от чл. 32 от закона за имуществата, собствеността и сервитутите, който гласи: „Никой не може да бъде принуден да отстъпи своята собственост или да позволи на другото да се ползува от нея, освен за припозната и обявена по законен ред обществена полза и срещу предварително заплащане на справедливо обезщетение“.

Същото това право е осветено и в новата проекто-конституция, г-жи и г-да народни представители. Чл. 76 от новата проекто-конституция гласи: „Правото на лична частна собственост е неприкосновено. То се упражнява в рамките на законите. Собствеността може принудително да се отстъпи за държавна и обществена полза само срещу предварително и справедливо заплащане при условията, определени от специален закон.“ В този смисъл не веднаж даде изяснения и министър-председателят на Българския г-н Георги Димитров. Същият заяви: „Спестовността, придобита с труд, ще бъде запазена за вечни времена.“

Следователно, за да бъдем логични, за да няма приказки, че се води двойно счетоводство, че едно приказваме, а друго вършим, за да не прокарваме закони, които противоречат както на търновската конституция по този въпрос, така и на новата отечественофронтowska проекто-конституция, при гласуването на този закон следва да прокарваме принципа на справедливо заплащане на отчуждените имоти за всички собственици, и то с цена, отговаряща на пазарната стойност на този имот в момента на оценяването.

(В залата влиза министър-председателят г-н Георги Димитров, посрещнат от бюрото, министрите и народните представители от мнозинството със ставане на крака и продължителни ръкоплескания)

Но да видим какво още е прокарано в мотивите на законопроекта. Казва се: „От друга страна, често, въз основа на заключението на вещи лица, отчуждаваните терени се оценяват по цени, които далеч не съответствуват на действителните. Поради това ще следва да се предвиди един максимум, който трябва да бъде близък до действителните цени на терените и същевременно да ограничи прекомерно високите цени. За база на този максимум се възприема данъчната оценка за периода 1935/1939 години, увеличена съответно число пъти, съобразно средното обективно поскъпване на недвижимите имоти, при което не се взема пред вид поскъпването на имота, дължащо се на проектирани или извършени вече държавни и обществени мероприятия.“

Г-жи и г-да народни представители! В предлагания законопроект аз намирам едно голямо противоречие между съдържащите на отделните текстове. Така в чл. 3, алинея втора, е предвидено: „Цената на отчуждените имоти се определя с оглед на тяхната стойност по време на оценяването им от комисията“, а в чл. 2 е казано: „Отчуждените имоти, заедно с находящите се върху тях постройки и посадения, се оценяват според тяхната действителна стойност...“ Това добре така следва да бъде. Но четем по-нататък: „...като цената на терена обаче не може да надминава днешната оценка на същия за периода 1936/1940 години, умножена с коефициент както следва: за оценка до 1940 г. — 1, за 1941 г. — 1.50, за 1942 г. — 1.80, за 1943 г. — 2, за 1944 г. — 2.50, за 1945 г. — 3, за 1946 г. — 4, за 1947 г. — 4. Този коефициент за бъдещи периоди от време се определя от Министерския съвет, по доклад на министъра на финансите.“

Следователно в чл. 3 и първата част на чл. 2 от предлагания законопроект се говори за цена, отговаряща на стойността на имотите по време на оценяването от административната комисия, и то действителна стойност, а във втората част на чл. 2 се отрича съдържанието на първата част на този текст и на съдържанието на чл. 3 от законопроекта, а пък в втората алинея на чл. 3 се прехвърля правото на определяне коефициента за бъдещи периоди, да се определя от Министерския съвет по доклад на министъра на финансите — нещо, което е в противоречие с конституцията, защото се касае до законодателство относно оценяването на недвижимите имоти, отчуждени за държавна или обществена полза за в бъдеще, а то

не може да бъде извършено от Министерския съвет по доклад на министър на финансите, а от Народното събрание.

Но да видим какви са оценките и отговарят ли те на действителната стойност, като се взема за база данъчната оценка за периода 1935—1939 г.; данъчните оценки по време установяването им отговаряли ли са на действителната стойност на оценените имоти? Отговорът може да бъде и следва да бъде само един: не. Данъчните оценки не отговарят на действителната стойност на имота по време на оценяването му. Ни всички г-да народни представители е известно, че тези оценки са много по-ниски от действителните цени на имотите. Че това е така, ще си послужи с изказаното мнение по този въпрос едва преди един месец от г-на министъра на финансите Стефанов, когато се гласува законът за еднократния данък върху имуществата. В заседанието на 3 април 1947 г. г-н министър Стефанов каза следното: „Оценката на полските имоти също така е едно нещо, което трябва да се извърши по някаква нормативна база. В предложението се иска да се вземе за база последната емлячна оценка, умножена два пъти. Това е оценката от 1935 г., това е оценката, която се извършва за всяко населено място, за всяко землище, за всяка община. Тя се извършва съвършено изолирано от оценката на други места. Няма никакъв сериозен системен опит да се оеднаквят тези оценки. И тези оценки са много ниски.“ — Това кива министърът на финансите г-н Стефанов. — „Ако ние вземем два пъти тези оценки, ще добием тази цена, която тя имоти са имали тогава“ — по време на извършване оценките. Следователно, той приема, че оценките са едва половината от стойността на имота в момента на извършването на оценките. — „А ние като предлагаме оценката от 1943 г.“ — оценката по закона за безвъзмездния данък — „правим това по ред съображения, първо, че се извършват в околности масщаб, и се получава едно оеднаквяване в областен масщаб и тези оценки се преработват в края на краищата в Министерството на финансите, гдето също така между областите се извършва едно оеднаквяване. И тези оценки са много по-ниски, отколкото е била пазарната стойност по него време.“ Това е мнението за емлячните оценки на г-на министъра на финансите. И макар това да е мнението на г-на министъра на финансите за емлячните оценки, о този законопроект се предлага, тези оценки да станат база за оценяването на отчуждените и тези, които ще се отчуждят за бъдеще имоти за държавна или обществена полза.

Но независимо от това, г-жи и г-да народни представители, че оценките за безвъзмездния данък са много по-високи и се приближават до действителната стойност, те се увеличават двойно, за да се добие сумата, която се следва да се обложи. Покритите имоти, а следователно и местата, които влизат в регулационните планове на селата и градовете, защото по силата на съществуващите закони, макар и да не са застроени, са покрити имоти. Данъчните оценки се увеличават пет пъти, за да се добие сумата, която следва да се обложи с данък. А тези имоти, когато ще се отчуждават от държавата и ще се оценяват, ще се вземе най-много четири пъти данъчната оценка.

За да не бъде голословен, ще посоча следните оценки на имоти, които ще послужат като бази при предлагания законопроект за оценявания, и то в селища, където земята на земеделските стопани се отчуждава в голям процент, за да не кажа изцяло, за държавна или обществена полза.

В с. Слатина, Софийско, от 12.000 декара 8.000 декара са вече отчуждени или е предвидено да бъдат отчуждени за държавна и обществена полза. Известно ви е, че там ще се построят всички казарми, известно ви е, че там се намира летище „Враждебна“, което заема голяма площ, известно ви е, че там се намират още редица държавни мероприятия, за които се отчуждават имотите на селяните от това село. А емлячната оценка на имотите в това село е следната: първа категория — 3.000 лв. декърът, втора категория — 2.500 лв. декърът, трета категория — 2.000 лв. декърът. Следователно днешната пазарна стойност на първа категория имоти по предлагания законопроект в Слатина, край София, ще бъде 12.000 лв., на втора категория — 10.000 лв. и на трета категория — 8.000 лв.

Г-жи и г-да народни представители! Тези имоти имат следните оценки по закона за безвъзмездния данък: първа категория — 80.000 лв., втора категория — 60.000 лв. и трета категория — 40.000 лв. декърът.

В с. Враждебна, където също така 1/3 от имотите на селските се отчуждават за държавна и обществена полза, емлячната оценка на имотите първа категория е 2.500 лв., на имотите втора категория — 2.000 лв. и на имотите трета категория — 1.000 лв. декърът. Следователно, първа категория имоти във Враждебна по силата на този закон ще бъдат отчуждени и заплатени по 10.000 лв. декърът, втора категория — по 8.000 лв. декърът и трета категория — по 4.000 лв. декърът. А оценките по закона за безвъзмездния данък на тези имоти са: първа категория — 20.000 лв., втора категория — 18.000 лв. и трета категория — 16.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Г-н Найденов! Моля, за един момент.

Г-да народни представители! Председателството дължи да направи едно съобщение. В този момент гости на нашия, българския Парламент, са членовете на унгарската делегация, която включва много парламентаристи.

Председателството поздравява унгарските делегати и им пожелава плодотворна дейност за сближение между България и Унгария. (Всички министри и народни представители стават прави и обрънати с лице към гостите, където е делегацията, продължително ръкопожатие. Членовете на делегацията също стават прави и с поклони приемат направените им поздравления.)

Продължете, г-н Найденов.

Спас Найденов (ЗНП): Във Враждебна, Софийско, първа категория имоти имат емлячна оценка 3.000 лв., втора категория —

2.000 лв. и трета категория — 1.000 лв. декърът. Следователно, според законопроект, тия имоти ще бъдат отчуждени, както следва: първа категория — 12.000 лв., втора категория — 8.000 лв. и трета категория — 4.000 лв. А оценките по закона за безвъзмездния данък са следните: 25.000 лв., 20.000 лв. и 18.000 лв.

В с. Волуяк има следните емлячни оценки: първа категория — 2.500 лв., втора категория — 2.000 лв. и трета категория — 1.000 лв. декърът. А по закона за безвъзмездния данък имаме следните оценки: 9.000 лв., 8.000 лв. и 7.000 лв. декърът.

С. Бояна. Емлячната оценка на имотите е следната: първа категория — 25.000 лв., втора категория — 15.000 лв. и трета категория — 10.000 лв. декърът. А оценките по закона за безвъзмездния данък са: първа категория — 600.000 лв., втора категория — 500.000 лв. и трета категория — 300.000 лв.

С. Бусманиц, Новоселско. Емлячната оценка на имотите е следплащания: първа категория — 8.000 лв., втора категория — 6.000 лв., трета категория — 1.000 лв. При отчуждението те ще бъдат заплащани: първа категория — 8.000 лв., втора категория — 6.000 лв. и трета категория — 4.000 лв. А оценките по закона за безвъзмездния данък са: първа категория — 20.000 лв., 15.000 лв. и 10.000 лв.

В с. Охрид, Михайловградско, с указ № 40, напечатан в „Държавен вестник“ от 29 ноември 1945 г., се отчуждават 5.240 декара земя за държавния завод за добитък при Министерството на земеделието и държавните имоти. Данъчните оценки на тези имоти са както следва: за ниви от 200 до 600 лв., според категорията; първа категория — 600 лв., трета категория — 200 лв.; за ливади — от 400 до 800 лв., за гори — от 300 до 500 лв. и за градини — 800 лв. на декър.

Тези имоти са оценени от първоначалната оценителна комисия с протокол от 18. V. 1945 г., както следва: нивите — 12.000, 16.000 и 18.000 лв.; ливади — 12.000, 16.000 и 18.000 лв.; гори — 12.000, 16.000 и 18.000 лв. и градини — 19.000 лв.

Недялко Атанасов (ЗНП): Сегашна ли е тази оценка?

Спас Найденов (ЗНП): Оценката е сегашна.

За да даде тази оценка административната комисия е констатираща, че пазарната стойност на тези имоти е: за ниви — 20.000, 30.000 и 40.000 лв.; за ливади — също; за гори — 25.000 до 50.000 лв. и градини — 60.000 лв. на декър. Оценката на безвъзмездния данък е средно по 14.000 лв. на декър.

Г-жи и г-да народни представители! По предлагания законопроект оценката на тия имоти ще бъде от 800 лв. до 3.200 лв. на декър. Вие виждате, че се отчуждават имотите на почти цялото население от селата. Като имате пред вид мероприятията на правителството, построяката на язовири и още редица държавни мероприятия, може да си представите, че в известни пунктове на нашата страна се отчуждават маса имоти на земеделските стопани, като им се предлага една много нищожна цена като обезщетение.

Министър Ради Найденов: Ние им ги замесваме с ниви.

Спас Найденов (ЗНП): От изнесените от мен цифри, г-жи и г-да народни представители, както от цитираните по-преди изявления на г-на министъра на финансите Иван Стефанов, е повече от ясно, е очебийно каква е политиката на правителството по отношение на частната собственост, а именно, че когато се касае, тази собственост да бъде обложена с данък от държавата, се мери с един аршин, а когато се касае да се заплати тази собственост на собствените им, се мери с друг аршин, че първият аршин е много дълъг, а вторият — много къс. Явно е стопанската и финансовата политика на правителството, която цели да изझे средства, спестяванията, имотите на гражданите и да ги запази за себе си, а последните да останат бедняци, които следва да търсят и препитание, и хляб. (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Демагог!

Спас Найденов (ЗНП): Е добре, шом като това е така, аз питам: защо беше необходимо да бъде подведен бившият главен секретар на Министерството на земеделието Дуно Дунев за статията му, печатана във в. „Народно земеделско знаме“, „Двата аршина“? Ето ви, г-да народни представители, двата аршина, ето ви двойното счетоводство, ето ви противоречието между думи и дела. Ако действително този законопроект бъде гласуван така, както е предложено, за всички ще бъде ясно каква е политиката на правителството по отношение института на частната собственост. (Ръкоплескания от опозицията)

Г-жи и г-да народни представители! В този законопроект се прокарва принципът, както е видно от мотивите, да се изझे тази част от стойността на имотите, отчуждени за държавна или обществена полза, която се дължи на проектирани или извършени вече държавни и обществени мероприятия. Дължни сме да признаем, че този принцип е прокаран в стопанските и финансови системи на всички напредничащи народи и следва да бъде възприет и у нас. Но когато се отмерва каква част от повишената стойност на имота се дължи на проектирани или извършени вече държавни и обществени мероприятия и строежи, трябва да бъдем много внимателни. Тази повишена стойност следва да бъде грижливо отделена и разграничена от онази стойност, която е резултат на частни строежи, мероприятия и подобрения върху имота или в землището, в което се намира имотът.

Министър Ради Найденов: Тя точно така и ние предвиждаме.

Спас Найденов (ЗНП): Затова защото наред с обществените и държавни мероприятия, за увеличение на стойността на имота влияе решително и трудът и средствата, вложени в частната инициатива, независимо от това, дали тези средства и труд са дело само на

собственика на имота или на негови съседяни и съграждани. А известно е, че около градовете и селата, или в близост с тях, имотите поскъпват, и то благодарение и най-вече поради частните строежи и мероприятия. Така че не може да се каже, без да се сгреша, че стойността на имотите в землищата на селата, които населяват околностите на София, Пловдив, Стара Загора, Варна, Русе и други градове и села в България, се дължи изключително на проектираните или извършени вече държавни и обществени строежи и мероприятия, за да може държавата с една лекота да предложи за първа категория земя, например в с. Слатина, Софийско, по 12.000 лв., в с. Бусманци, Новоселско, по 10.000 лв. на декар, а за трета категория и в двете селища да предложи цена по 4.000 лв. на декар. А известно е още на всички г-да народни представители, че никъде в Софийско и Новоселско няма земя по 4.000 лв. декарът, както и никъде в България няма земя по 500 лв. или по 800 лв. декарът, а с разглеждания законопроект се предлагат такива цени.

И в най-неплодородните места на Свотенския балкан земята е по 15.000 лв. декарът, а и повече. Затова защото цената на земята зависи от обстоятелството, че тя е недостатъчна за земеделското население, зависи особено и от обстоятелството, че има глад за земя. Какви проектирани или извършени вече обществени и държавни мероприятия, питам аз, са повлияли, щото в селата Челюшечко, Софийско, Кривина и Долни Богров, Новоселско, Негован, Мрамор, Горни, Долни Лозен, Петърч, Гурмазово, Вердикал и много други села в Софийско и Новоселско цената на първа категория имоти да е 100.000 лв. на декар? Аз отговарям — никакви. Освен недостатъчното количество земя, глад за земя и интензивното земеделие в Софийско.

Министър-председател Георги Димитров: Затова трябва да се спекулира ли? Я гледай акъл!

Спас Найденов (ЗНП): Аз не предлагам спекула, г-н министър-председателю. — Ето защо предлаганата цена по законопроекта, като се вземе пред вид и принципът, който се прокръва в него, да се изключи онази част от стойността, която се дължи на проектирани или извършени вече държавни или обществени строежи и мероприятия е десетки пъти по-близка от действителната цена на имота, а някъде и много повече, като достига до стотици пъти.

А известно е, г-жи и г-да народни представители, че имотите, които влизат в градоустройствените плановете на градовете и селата, са обременени и с редица такси, които се плащат от собствениците, които такси влияят също така за увеличаването стойността на тези имоти.

Какви собственици се засягат от този закон за оценяване на недвижимите имоти за държавна или обществена полза, едри ли или дребни? Моят отговор е, че с този законопроект се засягат предимно, да не кажа изключително, земите на дребни земеделски стопани, на дребни маломитни съществувания, като под думата „едри“ се разбират стопани, които имат над 50 декара, а дребни — от 50 декара надолу. Това е така, защото около големите градове, където стават най-много отчуждения, земята е най-раздробена и е в ръцете на най-дребни собственици.

Може да се постави въпрос, че се засягат само част от имотите на стопаните, на който въпрос също следва да се отговори, че на много места се отнемат цялостно имотите на земеделските стопани, както е при отчужденията заради мините, язовирите, държавните стопанства, както е и това в с. Охрид, Михайловградско — за държавния завод за добитък, каквито са големите отчуждения, които се правят около София и пр. Така например от 12.000 декара в с. Слатина са отчуждени и подлежат на отчуждение 8.000 декара; в с. Бусманци, Новоселско, от 10.000 декара — около 3.000 декара са отчуждени и подлежат на отчуждение.

Обратната сила на законопроекта. С този законопроект се засягат и оценките на имотите, отчуждени за държавна и обществена полза в миналото, които се засягат всички отчуждения, станали до сега, по които стопаните не са получили стойността на отчуждените им имоти.

С тази обратна сила на закона се узаконява една много голяма и очебийна несправедливост. Тези от собствениците, които са си получили сумите, които са им определени за отчуждените им имоти, са ги получили в скъпа валута, получили са ги на време и са ги опозволили, а тези, които ще получат тежърва сумите, ще получат съвсем обезценени по стойност пари, ще ги получат много по-късно и като награда на това, ще получат по силата на този закон, и по-малко пари: ако отчуждението е станало в 1940 г. — ще получат цена, равна на данъчната оценка, ако е станало през 1941 г. — един път и половина от данъчната оценка и т. н.

За едно отчуждение за огнестрелни складове в местността „Кърво“, Слатина, при оценка 12.000 и 16.000 лв. на декар, тези, които са получили парите, са вземали по 12 и 14 лв. на квадратен метър през 1939 г., защото отчуждението е станало през тази година. Тези път, които ще получат сега, след този закон, ще получат: ако е първа категория — по 3.000 лв. на декар, ако е втора категория — по 2.000 лв. на декар, ако е трета категория — по 1.000 лв. на декар. За тези имоти съдът е дал днешна цена по 140 и 180 лв. на квадратен метър.

За едно отчуждение, станало през 1943 г. за летището „Враждебна“, на жителите на с. Бусманци, Новоселско, Враждебна, Слатина и Подуяне — Софийско, са определени цени на имотите по 20 лв., по 30 лв., по 50 и по 60 лв. на квадратен метър. Стопаните не са доволни от дадената цена и са обжалвали оценките. Тези имоти днес струват по 200 и 300 лв. квадратен метър, а по предлагания законопроект те ще струват по 2.000, 4.000 и 6.000 лв. на декар, значи, една цена далеч по-ниска от първоначалната оценка, икар че тогава парите са давали много по-висока стойност от днешната им стойност.

Едни от стопаните, въпреки че са обжалвали, са получили сумите, определени им за имотите от първоначалната комисия, а други — не. И обикновено сумите, г-жи и г-да народни представители, са получени от по-богатите стопани, защото те са могли да си извадят удостоверения от Земеделската банка и бирниците, не са дължали данъци, и са си получили сумите, а по-бедните стопани, които са били задължени към Земеделската банка и данъчното управление, не са могли да си получат сумите. И като резултат на това забавяне те ще получат сега по 1.000, 2.000 и 3.000 лв. на декар, вместо да получат по 20, 40 и 60 хиляди на декар в 1943 г.

Сега по силата на новия закон за оценяване на недвижимите имоти, отчуждени за държавна и обществена полза, те ще следва да получат суми, които са толкова малки, че не струват даже и труда по получаване на сумите от държавата, като се знае колко формалности следва да се изпълнят преди да се изплати сумата от държавата. Тази сума е толкова малка, че стопани, които имат отчуждени по един, два, три и четири декара, ще предпочетат да се откажат от правото си да получат сумите за тези имоти, отколкото да изразходват труд и да губят време, за да ги получат.

Каква несправедливост се върши с тази обратна сила, се вижда и от следния очебийен пример. В с. Банки, Софийско и с. Михайлово, Софийско, станаха отчуждени през 1940 г. за нуждите на Военното министерство. Оценките на първоначалната комисия бяха много малки. Всички селяни обжалваха оценките. Една част от тях приключиха делата и през миналата година получиха по 80 лв. на квадратен метър за отчуждените им имоти. На другата част от селяните делата са висили и по предлагания законопроект, макар че отчуждението е станало в 1940 г., тази част от селяните в Банки, които не са получили сумите за отчуждените им имоти, ще получат по 50 стотинки на квадратен метър, вместо по 80 лв., колкото са получили другите, защото оценките са по 500 лв. на декар.

Министър Ради Найденов: За каква цел са отчуждени, Спасе?

Спас Найденов (ЗНП): За нуждите на Военното училище.

Министър Ради Найденов: Бъди спокоен! Не е чак по 50 стотинки.

Спас Найденов (ЗНП): Тази несправедливост следва да се премахне. Тя ще се премахне, като законът важи — както е правилото в законодателството — за отчуждения, които тежърва ще станат, и в никой случай да не се дава обратна сила на закона за оценяване на недвижимите имоти, отчуждени за държавна или обществена полза. Но да видим с няколко примера: какви земеделски семейства се засягат от тези отчуждения.

На наследниците на Петър Карадачки — аз изнасям имената и много бих желал г-н министърът на правосъдието с телефон да се справи и да ме опровергае.

Министър Ради Найденов: От Софийско ли са те?

Спас Найденов (ЗНП): Да. Има телефон. Да ме опровергавате. — На наследниците на Петър Карадачки, от с. Слатина — семейството се състои от 15 души, има 17 декара земя — се отчуждават 11 декара. Като се има пред вид, че са отчуждени през 1942 г. за летището Враждебна, те ще получат емлячната оценка помножена на 1,8; но да я закръглим на 2, да приемем, че всички отчуждени земи са първа категория, следователно, ще получат по 6.000 лв. на декар, или общо за 11 декара — 66.000 лв. От това стопанство се изхранва цялото семейство от 15 души, а като им се вземе имотът и им се даде цитираната сума, ще станат крѳли пролетариш.

Министър Ради Найденов: Ти смяташ ли, че с 20 декара земя могат да се хранят 15 души, и то в Софийското землище?

Спас Найденов (ЗНП): Превръщат го в мляко, за да хранят децата и болните в София с мляко, и затова могат да преживяват. Необходимо е разумна стопанска политика. (Ръкоплескания от опозицията).

По-нататък, Вуче Илчев, от Слатина — семейството му се състои от 12 члена и има 20 декара имот. Да приемем, че се отчуждава целият му имот и е първа категория. Ще получи 120.000 лв. Г-жи и г-да народни представители! За едно интензивно стопанство край София от 20 декара ще се получи сума, с която ще си купят една крава, която няма с какво да я хранят! Това ни се предлага.

Обжалване на оценката. Такава се предвижда с чл. 5 от предлагания законопроект. Това е един текст, който никога няма да бъде ползуван от който и да е собственик на земенни терени, защото цените са толкова минимални, че увеличения не могат да бъдат дадени никъде и за никой имот. Но и да могат да бъдат дадени такива някъде, те ще бъдат толкова минимални, че не ще има смисъл да се обжалва, защото разходите по извършване на тези обжалвания, водене на делото, оценката, която става с вещи лица, из които следва да се плати и да им се осигурят пътните до мястото — а ще трябва да се осигурят пътните най-малко и на един делегиран член-съдия, защото оценките стават обикновено с оглед на самото място — са толкова големи, че стопанинът ще бъде принуден да се откаже от всякакво обжалване. Ако си направи сметка, ще види, че ще има загуба. А без сметка само лудите и робите работят. (Ръкоплескания от опозицията).

Министър Ради Найденов: Адвокатът ще ги научи предварително.

Спас Найденов (ЗНП): За адвокат се предвижда, за да извърши обжалването, да води делото, да получи сумата, обикновено 50, 60,

80 до 100 лв. хонорар Толкова се предвижда — 2%. А той по 10 дни, 20 дни ще загуби да работи по тази работа. Но за адвоката не става въпрос.

Никола Петков (ЗНП): Той (Сочи министър Ради Найденов) обира плевенските селяни.

Министър Ради Найденов: Ти знаеш колко съм ги обирал.

Спас Найденов (ЗНП): Следователно, г-жи и г-да народни представители, аз твърдя, че този текст за отчуждаване на оценките ще остане да съществува само в закона, а на дело никога не може да бъде приложен.

По-нататък, съгласно чл. 12, при отчуждения във връзка с приложението на общите градоустройствени планове на населените места, собственици, които не притежават други недвижими имоти в страната, се обезщетяват чрез отстъпване срещу цялото или част от дължимото обезщетение с друг недвижим имот. Това е добре и така трябва да бъде. И аз поздравявам г-на министра, защото е внесъл в законопроекта това законоположение, защото е много несправедливо един собственик, който заедно със своите родители, деди и прадеди, се е лишил и икономисвал от зълка си, за да има едно дворно място и да има една къщичка, да му се вземат и да се изкара като последен бедняк на улицата. Обаче какво е казано по-нататък в законопроекта?

Министър Ради Найденов: Ще дадем дворища, Спасе.

Спас Найденов (ЗНП): Това възмездяване става: „по възможност“. Значи, замаяната ще стане, г-н министре, по възможност ако държавата има възможност да даде за парцел, парцел. А понеже държавата не разполага с парцели, такава възможност няма да има. Това ще е прах в очите на тонковците, на имотите на които се посяга. (Ръкоплескания от опозицията)

Министър Ради Найденов: Тебе се ще да няма, ама има.

Спас Найденов (ЗНП): Аз знам, че е така.

Министър Ради Найденов: Ние ще одворим всички селяни и без този закон, защото за всички имаме дворища, ама на тебе се иска да нямаме дворища.

Спас Найденов (ЗНП): Замаяната ще стане, ако държавата има възможност. Ако държавата няма парцели, няма да стане замаяване. Този закон засяга много земеделски семейства, многолюдни земеделски семейства. По силата на него и по силата на обстоятелството, че на много места в страната стават масови отчуждения по най-различни поводи за държавна и обществен полза, земята ще им се иземе и те ще получат едно нищожно обезщетение, което не е действително обезщетение, а само прах в очите, за да не се каже, че имогът се взема без пари. И тези нещастни български граждани, множеството от които са вече възрастни и нямат и никакво друго занятие освен земеделието и не могат да се пригодят към никакво друго препитание, ще бъдат изхвърлени от собствената си държава като просияци на улицата. (Ръкоплескания от опозицията)

Този законопроект може да бъде оправдан само от гледна точка на едно разбиране, от гледна точка на една политика, която впрочем се прозира от всички закони и законоположения, които засегат имотното състояние на гражданите, а именно: икономическото разоряване на гражданите, осиромашаването им до степен на кръгли пролетарии, за да станат елемент, годен за подчинение на новата „народна демокрация“ в България. (Ръкоплескания от опозицията), защото известно е, че беднякът е зависим от държавата и, ще не ще, ще се подчини на силния.

Без частна собственост няма свободни и независими човени. Без нея последните се превръщат в безправни и хилави душевно човешки същества, които са годен елемент за подчинение на който и да било диктатура. (Ръкоплескания от опозицията) Българският земеделски народен съюз, от името на парламентарната група на когото говоря, верен на своята идеология...

Георги Данков (З): Фашистката идеология!

Спас Найденов (ЗНП): ... в основата на която стои трудната частна собственост и независимия и свободен български гражданин. (Ръкоплескания от опозицията) със свободна частна инициатива, ще се бори срещу така провежданата стопанска политика, надявайки се, че тази негова борба ще свърши с победа, защото има и ще има подкрепата на голямата част...

Дойчо Чолаков (К): На реакцията и спекулантите!

Спас Найденов (ЗНП): ... на почти целия български народ — борба, която ще завърши с установяването в нашия родина на истинска политическа и стопанска демокрация. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Владимир Димчев.

Владимир Димчев (К): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплесканий от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Парламентарната ни група по принцип ще гласува този законопроект. Но бързам да заявя, че в този законопроект, тъй както е редактиран, има известни редакционни неточности и известни неща, които трябва да бъдат оточнени. В комисията този законопроект вероятно ще претърпи известни изменения с оглед интересите на българския трудещ се народ.

Когато излезе преждеговорившият оратор да говори, аз оставам с едно добро впечатление, че, ето, при един законопроект те изкажат своето съгласие. Г-н Спас Найденов намери, че това начало, което се прокарва в законопроекта, да се уеднакви оценката на всички имоти, които се отчуждават по различни закони — закон за благоустройството, закона за железниците, стария закон от 1885 г. за отчуждаване на имоти в държавна и обществена полза и пр. — и процедурата по тая оценка са добри. И той каза: ето ми едно хубаво начало. И аз помислих, че Спас Найденов е изнесъл рил на своята природа и че за пръв път той ще иска да се съгласи с нас. Обаче видяхте го по-после как той изби на една твърде плитка демагогия, като се яви в ролята на защитник на интересите на „бедните“ селяни. Аз трябва да заявя, че примерът, който той даде, не е проверен и си остана единичък в неговата реч. След като наиза толкова много села и примери от много села, даде само един пример с един бедняк — работа, която може да се случи — и искаше да каже: виждате ли, всички ваши закони водят към една цел, с цялото ваше законодателство вне. Отечественният фронт и отечественофронтовското правителство, сте се запретили да пролетаризирате нашето село, да пролетаризирате и нашия град с явното намерение да създадете кадри на работническата класа.

Една много плитка демагогия! А известно е, че с всичките свои мероприятия Отечественният фронт с мъжки сили, с една енергия, каквато никое правителство досега не е развивало, се мъчи да издигне материалния уронен на целия български народ. („Вярно“ и ръкоплескания от мнозинството) И онези, които твърдят, че ние сме искали да разоряваме, са демагози, които искат да печелят евтини връзки в селския народ. Не можете да ги спечелите! Нашият народ — трябва да подчертая — има едно политическо съзнание много високо и, ще кажа, най-високо в цяла Европа. Не можете вне с такава плитка демагогия да го заблудите.

Един от опозицията: Браво бе!

Владимир Димчев (К): Аз смятам, че ако действително нашият законопроект засягаше само дребните собственици, господата отпъд не бяха се застъпили за тях, защото тяхната грижа досега е била само за интересите на крупните богаташи. („Вярно“ и ръкоплескания от мнозинството. Възбуждения от опозицията)

Никола Петков (ЗНП): Това е демагогия!

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Владимир Димчев (К): Законопроектът е за оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза по специалните закони и по всички други закони — и по закона за благоустройството, във връзка с изпълнението на градоустройствените планове на градовете и пр. Тъй както е направена редакцията, той трябва да претърпи известно изменение, че не бива да се отнася за случаите, когато по закона за благоустройството се засягат личните интереси на един стопанин за сметка на друг частен стопанин, защото принципът, началото тук е да се приложи само за онези имоти, които се отчуждават за обществена или държавна полза. Ето един пункт, който трябва да претърпи изменение. Има и други изменения, които трябва да претърпи този законопроект, за да може да отговори на предназначението, което му се дава.

Г-н Спас Найденов не можа да даде правилна оценка на чл. 2. Чл. 2 от законопроекта предвижда два момента: първо — оценка на терена. Дали в комисията тия цифри, които се дават, ще претърпят изменение, ще видим. Вероятно и тук ще се направи корекция. А има и втора оценка — за сградата, за постройката. Той смеси тези две положения.

По отношение терена предвижда се едно начало: данъчната оценка увеличена. Можем да спорим върху туй, колко пъти да бъде увеличена тая данъчна оценка. Тя може да претърпи известна корекция. Но когато се касае за постройка, назначав се комисия, която ги оценява съобразно тяхната действителна стойност. Но под действителна стойност господата къде отиват? Те отичат до един астрономически цифри — 80.000 — 100.000 лв. и пр.

Касае се за отчуждения, които трябва да бъдат направени в обществен и държавен интерес. Когато държавата ще прави отчуждение, тя ще го прави в интерес на цялото общество, с предназначението, което ще постави, чрез това отчуждение да може да създаде източници за подобрене положението на трудовия народ. (Възбуждения от опозицията)

Следователно, когато началото ще бъде да се правят известни отчуждения, които ще служат на държавните интереси или на общогражданските интереси, естествено е тогава ние да се ръководим от главното начало — началото на обществен интерес. А там, где говори обществен интерес, може в известни моменти действително частният интерес, при големия стремеж за грамадни печалби, да бъде малко нахвърнен. И когато те (Сочи опозицията) плачат за тези грамадни астрономически цифри, без да държат сметка, че в цялата си политика отечественофронтовското правителство се старее да повдигне цената на лева, да се възвърне към старото ниво, когато бе здрава цената на лева, ние целим това и действително ще заздравим цената на лева. (Възбуждения от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Владимир Димчев (К): Вие знаете, че имаше имоти, които се продаваха по няколко лева декарът, но стигнаха 100.000—160.000 лв. и искат сега да замръзнат на тая цена. Отечественният фронт няма да застане на тая цена; Отечественният фронт ще се мъчи с всичката своя политика да възвърне едно понижение на цената на всички стоки.

Един от опозицията: Искате на безценица да ги вземете.

Владимир Димчев (к): Никой не ви казва, че ще ги вземем на безценина. Казва се: „На разумна цена, на умерена цена“, която комисията ще определи (Възгласи от опозицията).

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Владимир Димчев (к): ... която комисията ще увеличи или намали.

Следователно и по този пункт се прави пак една демагогия, за да остане впечатление: виждате ли, с всички закони, с закона за обмяната на банкнотите и пр и пр. се засягат бедните слоеве! Все говорят за „бедното“ мнозинство, а тук се изнесоха цифри, че нашата грамадна маса при обмяната внесе под 15.000 лв.; под 10.000 лв., следователно нищо не плаща по този закон. А те казват: „Българският народ е ограбен“. Но под български народ разбират онези тузове, които имаха по 10—15—100 милиона лева запазени пари. (Ръкопляскания от мнозинството и възгласи „Вярно!“)

Йордан Русев (ЗНП): 2.000 лв. са нормирани обувката и 2.000 лв. ще му вземеш декарът! Как може такива работи? Само приказки приказваш.

Владимир Димчев (к): Г-н Спас Найденов се спря на чл. 2 от законопроекта, в който е казано, че за 1947 г. е определен коефициентът, а за 1948, 1949 и 1950 г. ще се предопредели правото на Министерския съвет, по доклад на министъра на финансите, да определи този коефициент. Той казва, че това е нарушение на конституцията. Какви разбирания има той по конституцията?

Спас Найденов (ЗНП): Кажете Вие!

Владимир Димчев (к): Той чете търновската конституция, но и новата конституция предвижда, че отчуждения на частни имоти за държавна и обществена полза се позволяват. Какво нарушение на конституцията има, когато в самата конституция се позволява това отчуждение? Народното събрание не може да се занимава всяка година с определяне на цената, но той иска Народното събрание да се занимава всяка година с тези оценки. Предвижда се коефициент за 1947 г. Ако ще става отчуждение през 1948, 1949 и 1950 г., Народното събрание делегира право на Министерския съвет за онези години, за които няма тук в закона определен коефициент, той, по доклад на министъра на финансите, да направи тая оценка, да определи този коефициент. Какво нарушение на конституцията има тук? Министерският съвет ще действа оторизиран от Народното събрание. А това не е противоконституционно; това е в съгласие с конституцията, това е в съгласие с здравите разбирания. Той много добре го разбира, защото е юрист, обаче трябва да се прави демагогия!

Никола Петков (ЗНП): Забравяш чл. 47. Сега говорим така, а преди викаше против чл. 47.

Владимир Димчев (к): Говори се, че се дава обратна сила на закона с чл. 11. Казано е, за тия имоти, които са отчуждени, решенията са влезли в законна сила, оставя само да се изпълнят тези решения, обаче хората не са си получили парите — за тях се предвижда това начало. Това не е обратна сила на закона. Не са получили пари, стои висящо положение. Министерството се е ръководело от една справедливост, от интересите пак на това общество, които то е длъжно да зашитава и казва: за тези случаи оценката ще стане по новия закон. Вярно е някой, които са получили вече парите, ще бъдат облагодетелствувани, но от туй следва ли, че за всички случаи, където оценката е станала, обаче не са получили парите си, тая несправедливост, която е извършена с тази оценка, трябва да продължава? Касае се до това, каквото може да бъде спасено в полза на държавата и на обществото, да бъде спасено.

Далена е една висока оценка — 160.000 лв. на декар. Сега ще се даде една разумна, една справедлива оценка, която изхожда от интересите на цялото общество. Същото начало ще се приложи и към онези, които не са получили парите си. Вярно е че онези, който ще бъде така ошетен, ще вика, ще крива, обаче тогава, когато той ще плаче, обществото, народната маса, трудовият народ ще ръкопляска, защото това е в негова полза.

Един от опозицията: Комунистическата партия ще ръкопляска.

Владимир Димчев (к): Ето от какво се ръководим ние.

В чл. 12 е казано: „При отчуждения във връзка с приложението на общите градоустройствени планове на населените места собственици, които не притежават други недвижими имоти в стрната, се обезщетяват, по възможност, чрез отстъпване срещу цялото или част от дължимото обезщетение, на друг недвижим имот“. Значи, ще се дава място в чертата на града. А той ни казва: „Това е вятър работа; това е турено само така, за демагогия“. Не е вятър работа, защото има общински места и общините могат да оземляват бездомници. Но представете си че се явят извънредно много хора и няма места. Затуй е турено „по възможност“, защото, ако е невъзможно, как ще го задоволиш? Тогва ще му дадем пари по оценката. Ето защо, когато се казва, че това е само за демагогия, че приложение няма да има, това е също така невярно. Те (Опозицията) се водят от желание да хвърлят прах в очите на българския народ при разрешаването на този въпрос.

Погледнете, г-да народни представители, и вие ще видите, че началото, което се прокарва в този закон, е твърде разумно, народнолюбиво. То трябва да бъде възприето и нашата парламентарна група, от която изхождам, Българската работническа партия (ко-

муниста) по принцип ще гласува този законопроект с заявлението, че в комисията законопроектът ще претърпи още разумни преработки, за да остане още по в угода на българския трудещ се народ. (Ръкопляскания от мнозинството)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Ефрем Митев.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми г-да народни представители и представители! Законопроектът, който е поставен на вашето внимание, събужда голям интерес не само за този въпрос, които се засегнаха от преждеговорившите, но защото за първи път след 9 септември 1944 г. новата отечественофронтовска власт иска да унифицира, да събере в едно, да канализира начина, по който се оценяваха досега недвижимите имоти, отчуждавани в името на обществен и държавен интерес.

На вас ви се каза, че съществуват паралелно 7 или 8 закони, по силата на които се отчуждават недвижими имоти. Процедурата по това отчуждаване е била най-разнообразна и различна и се получавала парадоксът, че по един закон се отчуждава имотът по правилно и по-справедливо, а по друг закон — по-несправедливо. Значи основният мотив за внасянето на този законопроект е да се установи една справедливост, една обективна цена.

Аз не съм съгласен с изказаното мнение от колегата Спас Найденов, че целта на законопроекта, както и на още редица гласувани закони, е тази, която той изтъква. Това не е вярно. Напротив, съществуващите сега неправди, съществуващите сега противоречия ще се изгладят именно с този законопроект.

Спас Найденов (ЗНП): Вярваш ли?

Ефрем Митев (с): И Спас Найденов, както каза колегата Димчев, трябва да бъде логичен. Това, което той казва в своя увод, на кара и мене, както колегата Димчев, да помисля, че в края на краищата колегата Спас Найденов ще направи декларация, че ще гласува този законопроект с една уговорка, че в комисията ще се премахнат всички положения, които биха създали известни несправедливости. Той почна хубаво, с един хубав увод, но в края заключи — нека ме извини — с една клиширана вече фраза: този законопроект, заедно с цяла група стопански закони, цели пролетаризиране на селската маса и да я направи голям елемент, за да влезе в състава на една или друга партия на Отечественния фронт.

Уважаеми г-да народни представители! Това е един неправилен извод. Законът за оценка на недвижимите имоти, отчуждавани в името на обществен и държавен интерес, трябва да привлече вниманието на всички ни, а и на вас, които сте опозиция. Елате в комисията — това ви го заяви и колегата Димчев — и аз съм уверен, че министърът на правосъдието, който е вносител на този законопроект, ще изслуша с най-голямо внимание всички указания, по силата на които ще се догонят именно обективната справедливост.

Вие си спомняте и по други закони — по закона за безкасовите плащания, за еднократния данък и др. — отначало се създаде един шум, добиваше се впечатление, че се бърка в джобовите на селяните, писа се във вестниците, но в края на краищата, както ви каза колегата Димчев, резултатът е друг. Ако искате да дадете дан на едно внимателно отношение към една законодателна инициатива, трябва да бъдете обективни и да не правите сравнения, които са неправилни. Например тук се изнесе едно такова сравнение: в софийското село Слатина или в друго село един декар имот, според оценката, която е добил този декар имот в съда, след като е била обжалвана оценката, както каза Спас Найденов, е стигнал до 80.000 лв.

Спас Найденов (ЗНП): 180.000 лв.

Ефрем Митев (с): Добре, 180.000 лв. Вие, колега Найденов, кого ще убедите, че един декар полска земя, който има предназначение да бъде използван като нива, а не като бъдеще дворно място, с оглед, че ще влезе в чертата на Голяма София, има реална цена 180.000 лв.? Тази цена не е реална.

Спас Найденов (ЗНП): 180.000 лв.

Ефрем Митев (с): Тази цена 180.000 лв. е недействителна цена. Тя е един незаслужен прирост в цената на този декар земя. Защо? Защото цялото общество и цяла България се изтощава в своите жизнени сокове да прави една столица, да се прави водопровод чак от Рила, да се правят трамваи и пр., за да увеличи по този начин цената и на нивата на чичото. В това може да се уверите, като проверите декларацията на този чичо, който той е дал по закона за данъка върху общия доход и в която ще видите, че е декларирал 1000 лв. доход годишно! А вие знаете един принцип, че когато се дава оценка на един имот, за който трябва да се плати данък по закона за придобити имоти по безвъзмезден начин, пресмята се доходът от един декар земя, събран в течение на 20 години. Това е реалната стойност на един декар земя. Това е обективната цена, която съществува от 20—30 години.

Следователно цената 180.000 лв. на декар, който този имот доби сега, не е справедлива. А ако вие можете тук около Голяма София да пожънете известно подобрене, масата селяни, които са далече от София, ще бъдат просто излъгани и ще бъдат смутени, че един декар земя се плаща толкова скъпо. (Възгласи от опозицията) Значи, когато се плаща един имот, който се отчуждава, трябва да се търси обективната цена, не личният интерес на отделното лице — който личен интерес безспорно се включва в обществените интереси. Не може да има личен интерес против общественото.

Аз така разбирам целта на законопроекта: обществените интереси именно диктува да се създаде един закон, по силата на който

да се плаща справедливо отчужденият имот на всекиго. А вие какво искате? Дадена нива, поради известни стопанствени или устройствени обстоятелства, да се превърне в дворно място и, както се обади г-н министър-председателят, да почне да се спекулира, да се дават по 200-300 хиляди лева за един декар земя. Това е несправедливо, това е неправилно.

Когато ще отчуждим нивата на който и да е селянин от Бусманиц, от която той се е хранил, като е сеял жито и царевица, ние ще преценим какъв доход е получавал годишно и в зависимост от дохода ще определим стойността на един декар земя. А ние сме стигнали до парадокса да се плащат 180 или 200 хиляди лева за един декар земя, която оценка е дошла пак по силата на една обществена щета, която е направена, като е създадено едно жилище като София с всички удобства и като се превръща нивата в дворно място. Защо цената на нивата на този стопанин, на този селянин, независимо от това какви щети е понесъл, какви усилия, какъв труд той лично е положил от 10.000 лв. да стане 200.000 лв., а земята на един селянин далеч от София, някъде край Дунав, да не може да получи същата цена?

Министър Ради Найденов: Ама той има нива край Овча купел, а не като вашите селяни.

Ефрем Митев (с): Та искам да бъдем наясно по този въпрос. Не бива да се спекулира с отчужденията, да се казва, че имотите се отчуждават на безценни и че по-рано имало по-добра цена. Аз, г-да народни представители, не съм съгласен с друг един принцип, който е завещан от фашисткото минало и с който ние трябва да се справим. Държавата трябва да бъде еднаква в оценката на недвижимите имоти. Този законопроект поржда в мене един мисъл, който аз искам да лансирам пред почитаемото Народно събрание. Ние трябва да ликвидираме с тези оценки, които съществуват сега. Това са оценки, създадени по-рано, при фашистките и сговористки режими, в които е вмъкната голяма несправедливост. И в този момент им застроили места в чертата на града, които имат страшно ниски оценки. 50.000 лв. данъчна оценка се дава на двуетажни или триетажни постройки на главна улица. Сега по закона за еднократния данък като се увеличи 5 пъти тази оценка, ще се получи 250.000 лв.! И ако собственикът притежава само тази къща и семейството му е тричленно или четиричленно, ще бъде освободено от плащане на еднократен данък. Значи, новата отечественофронтowska общественост, Министерството на финансите и всички служби, които имат допирни точки с оценката на недвижимите имоти, трябва да намерят един критерий; една нова оценка трябва да се направи на всички имоти и сгради, да кажат: ето ви критерият — както правим сега с нормите, които определяме по закона за данъка върху общия доход.

Ставаше въпрос, че по този закон ще се вършат несправедливости. Но вярете — вие сте били в провинцията сега един месец, а и ние сме проучавали този въпрос — и ще видите, че няма оплаквания, уважаеми г-да народни представители и народни представители, че при прилагането на този закон е гледано, дали данъкоплатецът е от опозицията или е от Отечественния фронт. Нямат такива случаи. Има някъде допуснати грешки, от които отечественофронтовци са недоволни. Има такива грешки, но те са и направени поради незнание на комисията и в никой случай не е такава тенденция — да се преследва един човек политически. А на местна почва е дадена възможност чрез обжалване да се коригират такива несправедливости.

Значи, при разглеждането на този законопроект в комисията могат да се вмъкнат няколко текстове с такова съдържание, че той да се приближи към тази цел, която се преследва от законодателите — справедливо заплащане цената на даден недвижим имот.

Сега се откриват няколко въпроса. Вземат ти 5 декара земя, която е била нива, защото през нея трябва да мине ж.-п. линия, или защото трябва да се направи язовир, или защото трябва да се направи някаква държавна фабрика, или някакво държавно учреждение, и ти трябва да бъдеш обезщетен. Това обезщетение, както ви каза и министърът на правосъдието в едно пререкание, много лесно може да стане, ако държавата или съответната община имат празни места и вместо изетите твои 5 декара, които са нива, ти дадат на друго място 5 декара равностойни. Тогава няма да се спори, че има несправедливости, защото, така да се каже, дава се една равноценност.

Но има други случаи на отчуждаване, каквито са тези по закона за благоустройството, при отчуждаване на покрити недвижими имоти, които е нужно да се извършва някакъв обществен строеж. Ето това е един парлив въпрос, по който аз привличам вниманието на почитаемото народно представителство. Случва се така: отчуждава се един квартал от 10 или 20 къщи, за да се направи някакво държавно учреждение, прави се оценка — говоря за сегашния момент — и се определя на хората да им се плати по 200, 300 или 500 хиляди лева за сградите и за дворното им място. Собственикът си взема парите и с тези 500.000 лв. той трябва да купи дворно място и да си построи къща, каквато е имал, но поради особената стопанска конюнктура, в която се намираме именно сега, този човек стои с парите си, защото не може да намери греди, не може да намери цимент, не може да намери керемиди, не може да намери маса други материали, чрез които той може да си направи едно жилище.

Никола Петков (ЗНП): Преди всичко не може да купи място за тези пари.

Ефрем Митев (с): В този случай ще трябва държавата или в този закон, или с друго законоположение да прохрани едно предимство, да учреди една привилегия — ние знаем, че сега стопанският план направлява това, което трябва да се строи и произвежда, като ци-

мент, греди, гвоздеи и всичко, което е нужно — за такива стопани, които са притиснати от държавата и които трябва да извършат строежи. На тези стопани ще трябва да им се даде една привилегия в смисъл да могат да си набавят онези материали, които са необходими, за да се построи едно жилище. Не се касае за такива жилищни сгради, които ще служат за получаване на някакви ренти или наеми от тях, а се касае до жилища, в които собствениците ще живеят, касае се за жилища, които са гнездата, в които се люпят бъдещите поколения. Държавата трябва да помисли да не се изхвърлят тези хора на улицата. И това е обществен интерес: да не изхвърлим едно семейство на улицата заради това, че общественият интерес налагал да се построи нещо и да се оставят беззащитни хората.

Тук се прави един апел: на такива стопани държавата не по възможност, а по задължение да съдействува за набавянето на необходимите материали за строеж. Тя най-сетне ще вземе материала от разрушените къщи и с авторитета, който има, ще набави едновременно материали и за едното здание, което трябва да построи, и за другото жилище, което трябва да отговаря приблизително на ония условия, при които стопаните са го имали. Това нещо е възможно да стане, г-да народни представители, защото другото би значило действително да дадеш на този, на когото отчуждаваш, за даден момент равноценността на неговия имот, да има той пари в себе си, да мисли в себе си, че той е обезщетен добросъвестно от държавата, обаче, в същност, поради особеното стечение на сегашните обстоятелства, да не може да намери материали, с които да си построи жилище.

Никола Петков (ЗНП): Той не може да разполага преди всичко със сумите. Какво говорите вие? Или според закона за обмяната той трябва да ги внесе?

Един от мнозинството: За строеж може да разполага с парите си.

Ефрем Митев (с): Г-н Петков! Аз смятам, че с тази легенда трябва да се ликвидира. Българският народ напълно разполага с парите, които има вложени в държавните кредитни институти. (Ръкоплескания и възгласи „Вярно!“ от мнозинството) Аз съм от тези народни представители, които, когато се поставя този въпрос, искат критически да се отнесат към него. Аз отидох на самото място, проверих и видях, че и тези, които имат 200.000 лв. вложени в банката, свободно разполагат с тях. И вие виждате вече по магазините в София, даже и в провинцията, че се приемат и чекове, и вирменти.

Министър Ради Найденов: Но не видяхте ли другото — че на родът си няма парици, че хората са сиромаси?

Ефрем Митев (с): Това е много вярно. Ние всички мислехме, че парите са в селяните, и изглежда, че ги няма у тях.

От опозицията: А-ха!

Ефрем Митев (с): (Към опозицията) Е, вие ли сте поддържали това нещо? Всеки е мислил къде са тези пари, но сега се откри, че парите се намират в съвсем други среди, а не у селяните. (Възрожения от опозицията)

Иван Копрянков (сЛ): Намериха се у 5.500 души в цяла България — у чорбаджиите.

Председателствуваш д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Ефрем Митев (с): Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Законопроектът за оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза, нека бъде изпратен в финансовата комисия, нека там се явят представители на всички парламентарни групи, представители от разните министерства по които съществуват закони за отчуждения — а те са: Министерството на правосъдието, Министерството на благоустройството и Министерството на вътрешните работи — и с помощта на видни правници в нашата страна, каквито има в Законодателния съвет, да се намери нещо още по-справедливо, да се постигне тая справедливост, към която се стреми законодателят, а именно: да няма опасност, че като се приложи законът, някъде може да пострада някой човек.

Аз даже отивам и до следното суждение: ако държавата има да прави нещо в името на обществен интерес, не бива даже и една единица от това общество да изпиши, да бъде смазана. Такава цел законодателят не си е поставил с този законопроект. Общественият интерес не е нищо друго, освен съвкупността от интересите на частните единици в това общество. И аз не виждам такава опасност. Ако има нещо да се поправи, то може да стане в комисията, и там да се създаде такъв текст, ясен и категоричен, че да не се ошета-вят ничии интереси, а напротив, да се постигне тая справедливост, която се цели с законопроекта.

Преди малко казах, че е необходимо да стане едно общо преоценяване на недвижимите имоти в нашата страна, защото ние се натъкнахме на маса несправедливости. С закона за еднократния данък върху имуществата, с закона за обмяната на банковите и с закона за общия доход ние за пръв път, откогато България съществувала, уважаеми г-да народни представители, за всеки данъкоплатец създаваме, така да се каже, едно досие. Досега колко декара има един селянин, това се вижда; какви къщи има, и това се вижда; виждат се на индустриалци кумините; виждат се и машините му — обаче не се виждат нито на търговеца, нито на предприемача, нито на индустриалеца какви средства имат в касите си, колко пари влягат в оборотите си. Не виждаме по-нататък на свободните професии средствата, с които разполагат, като се почне от инженер, архитекта, предприемача, адвоката, лекаря и т. н. Не виждаме

вобщо, какви приходи имат те. Ние бяхме достигнали до парадокса, в декларацията си един голям адвокат през фашистко време да пише, че получавал 36.000 лв. годишен доход, и данъкът на този адвокат беше по-малък, отколкото е данъкът, който плаща на държавата разследният от околния съд.

Имало е, значи, в българското общество един данъкоплатци, които в продължение на десетки години систематически са се укривали. На ясно и на видък, както се казва, е бил само селянинът, работникът или чиновникът. Сега с тези няколко законопроекта се цели именно това: и ти търговец, който пишеш в декларацията, че си имал 50.000 лв. оборот и пишеш, че в края на краищата си изкарал толкова печалба и плащаш 2.000 лв. данък на държавата, да поставиш на ясно своите ресурси и средства, с които разполагаш, за да ги знае държавата.

Един от опозицията: Но и с този закон пак тях протегирате.

Ефрем Митев (с): Сега, като го притискаме да си обмени банкнотите, той внася 1 1/2 милиона лева! Къде е бил този 1 1/2 милиона лева? Този 1 1/2 милиона лева, ако не е бил вложен, той е бил оборотен капитал на този търговец, обаче скрит за обществото. Да не говорим за двойните счетоводни книги и пр. и пр.!

Сега и в селата вече се разбира това, което отначало не можеха да разберат, защото им беше внушено отнякъде: какви са тия данъци? Един, два, три! Когато ние им обяснихме: да, ние бръкнахме и във вашия джоб да видим, че имате по 3—5—10.000 лв., но не заради това, а за да се създаде precedent и да се проверят и големите акули в нашата страна, да се види, колко пари имат; и когато им обяснихме на публични събрания в селата, че ние като с една мрежа събрахме всичката риба от Дунава, изнесохме я на пясъка и измехме и хванахме дарата на шараните и на сомчето, а малките рибички хвърлихме обратно във водата (Ръкоплекания от мнозинството), те казаха: „А бе, вярно бе, ние мислихме, че ще ни вземат парите“ — така както им е било внушено — „а ето, че ние имаме право и до 40.000 лв. да имаме у себе си!“ Значи за дребните данъкоплатци няма никаква опасност.

Следователно с тая група стопански закони се цели именно това: да се внесе една обективна справедливост. Имаш много имоти, имаш много доходи — плащаш много на държавата, защото държавата със своите ресурси и услуги служи именно на тебе. Този, който ходи с боси крака по шосето, той не може да плаща, а ти, който имаш трактор с назъбени колелета, ти ще плащаш повече. И т. н. и т. н.

Следователно не е вярно, че този законопроект, с още редица закони цели това, което каза колега Спас Найденов. Напротив, ние ще видим и ще се убедим, както и се убеждаваме, че противното на това, което той каза, е вярно. И аз трябва да ви кажа, че в народа има един здрав инстинкт. Изказват някой път и в нашите средни съмнения, но когато им обясниш, как стои въпросът фактически, убеждават се в истинността на това, което им казваме ние. В такива случаи ние си служим със следните доводи, направо ги питаме: какво считаш, че ще платиш по еднократния данък? Я дай сметката си! И във Врачанска област ние сме направили за ръководство един лист, в който е отбелязан размерът на данъка за всички видове имущества. И питаме хората така: ти колко декара имаш — 57 декара; колко члена ти е семейството — 8 души; какво имаш друго? Кажете си човекът какво има, и като му направим сметката и той види, че няма да плаща данък, веднага се убеждава в правотата на това, което ние му говорим. Даже излиза, че и с повече от 30 декара, шом е само земеделец и има 7—8 членно семейство, той се освобождава от данъци, след като му се спадне предвидената необлагаема по закона сума.

Следователно недейте с известна тенденция да правите критика на законопроекта, а, напротив, елате тук, елате в комисията, дайте указанията си, и аз съм уверен, че в закона може да се вмъкне и друго съдържание, с което да се приближим все повече и повече до обективната справедливост. А не да се прокръва един закон, а ние да му турим друга тенденция! Правителството ми туря правилна тенденция, но има контра: този закон е с такава и такава цел! И обществото стои в недоумение! Но после, когато се убедим, че законът не е в негова вреда, то си променя поведението.

Заявявам от името на парламентарната група на Работническата социалдемократическа партия, че ние ще гласуваме законопроекта, като в комисията ще дадем съдействието си той да достигне обективната справедливост, която цели. (Ръкоплекания от мнозинството)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Стефан Димитров.

Стефан Димитров (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители!

Предложеният на вниманието ви законопроект, така както се изказаха и преждеговорившите, наистина е навременен и необходим, затова защото той засяга една материя, която досега се уреждаше с една дузина закони, противоречащи един на друг и засягащи интересите на маса български граждани. От мотивите, които са легнали в този законопроект, всеки би останал с впечатлението, че вносителят му е имал благородната грижа да уеднакви тая материя и да прекъсне взаимностите за осъществяване бидо на частни граждани, бидо на държавната хазна. Обаче прочитайки самите текстове на законопроекта, не може да не се дойде до заключението, че мотивите говорят едно, а текстовете — съвършено друго.

Г-н министърът е имал грижата да прокара с този законопроект само една единствена мисъл и една единствена тенденция: да се оценят отчуждаемите имоти на различните български граждани колкото се може по-ниско. Че това е така, г-да народни представители, достатъчно много конкретни данни ви се изнесоха от колега Спас Найденов. Аз обаче, за да не бъда голословен и да не си

послужа само с неговите цифри, ще посоча от моя страна само няколко данни, които не се отнасят до София, за да обора мнението на Ефрем Митев, че тия хора, които живеят край София, само затова, защото са се намерили край София, имотите им по чудо са станали от 10.000 лв. на 100.000 и 150.000 лв. декарат. Аз ще ви посоча села далеч от София, които съвсем не се намират при тая обстановка, при която се намират селата около София — въпреки че и от данните, които изнесе колега Спас Найденов за София, ние виждаме една абсолютна несправедливост, затова защото емлячните оценки в с. Бояна са по 15.000, 10.000 и 5.000 лв. на декара, а оценките в с. Слатина са по 3.000—2.000 и 1.000 лв. на декара.

Ето виждате: и едни села са до София, и другите села са до София, обаче оценките не са еднакви навсякъде и следователно те в никакъв случай не бива да служат за база.

В Перник и пернишките села се извършват ежегодно отчуждения за нуждите на мини „Перник“. В селата, които се намират около мини „Перник“, ежегодно селяните намаляват от своята работна площ, затова защото земите им отиват за нуждите на мини „Перник“. В с. Калкас отчуждават средно годишно по 70—100—150 до 200 декара земя. Към 1935 г. мините плащаха за квадратен метър отчуждени места в с. Калкас от 5 до 7 лв. на квадратен метър; към 1940 г. плащаха 10 до 11 лв. на квадратен метър; към 1943 г. плащаха от 17 до 20 лв. на квадратен метър, а при обжалване пред съда достигаше се до 35 лв. за квадратен метър; през 1945 г. се плащаше към 48 лв. квадратен метър, а сега, към края на 1946 г. е платено към 70 лв. за квадратен метър. И то винаги по доброволно съгласие между мините и стопаните. А това значи, че при спазването е давана такава цена, на каквато са вървели имотите на свободния пазар. Тия имоти са вече абсолютно негодни за използване, затова защото под тях се откриват пластове с въглища и дори се черпят въглищата вече на открито. Следователно не е възможно впоследствие тия имоти да бъдат използвани като работни ниви.

Сега в същото това село емлячните оценки са: първа категория 2 лв. на квадратен метър, втора категория 1 лв. на квадратен метър и трета категория 50 ст. на квадратен метър. Можете да си представите, какви и г-да народни представители, какво е положението на тия хора, които се обезземляват ежегодно, чието земелище вече е наполовина унищожено, а след 2, 3, 5 години всецяло ще бъде унищожено! Те ще получават отсега нататък за един декара място по 1.000 лв., ако земите им са от втора категория, а ако са от първа категория — по 2.000 лв. или максимум по 4.000 лв.

Министър Ради Найденов: Защо са толкова ниско оценени?

Стефан Димитров (ЗНП): Питам ви и аз: ако фашистите са лошо оценявали, виновни ли са хората?

Министър Ради Найденов: Лошо качество земя.

Стефан Димитров (ЗНП): С тази земя те живеят, г-н министре! Ами отидете да видите, с какво се препитават тия хора. Изключителното им занятие е само земеделието. Сега, когато им отчуждават имотите, безспорно те стават минни работници, защото няма откъде да изкарват хляба си.

Имотите в същото село Калкас обаче, когато се касае за облагане с безвъзмезден данък, вече имат друга оценка. Тая оценка за периода 1944—1946 г. е: първа категория — 10 лв. кв. м., втора категория — 6 лв., и трета категория — 3 лв., а за периода 1947—1949 г., значи сега, оценките са 25.000 лв. на декара първа категория, 15.000 лв. на декара втора категория и 10.000 лв. на декара трета категория за нивите, а за ливадите — 20.000 лв. и за зеленчуковите градини — 50.000 лв.

По-нататък ако вземем оценките на отчужденията в самия гр. Перник и пернишкото земелище, ще видим, че положението там е същото. Мините отчуждават за рудници места, като плащат по 280 до 350 кв. м. за 1945 г., някъде по-малко, някъде повече. В Перник при отчуждения за Главната дирекция на електрификацията са отчуждени през 1946 г. около 70 декара за постройка на работнически жилища. Комисията е оценила еднодушно тия отчуждени места по 100 лв. кв. м. Един само е обжалвал тия оценки и е получил 350 лв. за кв. м., макар че на свободния пазар тия места там, понеже са почти в центъра на града, струват по 500—600 лв. кв. м.

Същото положение е и при отчужденията, извършени от Дирекцията на железниците. Дирекцията на железниците отчужди имоти за постройка на линията Перник—Волюк. И там оценките са от 20 до 320 лв. кв. м., съобразно това, къде се намира мястото, дали е близо до града или е вълн от града.

Пернишката градска община също така е направила отчуждения за свои нужди — за общински банй — като е заплатила по доброволно съгласие по 1.300 лв. кв. м., макар че местата имат пазарна цена към 2.000 лв. кв. м. Типовите цени, въз основа на които се определя данъкът за имоти, добити по безвъзмезден начин за 1944—1946 г., в Перник са били: за имоти I категория — 16.000 лв., втора категория — 10.000 лв. и трета категория — 4.000 лв., а емлячната оценка е била за първа категория — 4.000 лв., втора категория — 2.000 лв. и трета категория — 1.000 лв.

Г-да народни представители! В гр. Перник имаме изключително много бедни хора, които с мищорството си, с работата в мини „Перник“ са успели да си купят след 5—10 годишни икономии от по няколко хиляди лева един имот. Този имот днес по една случайност подпада за отчуждаване за нуждите на мини „Перник“ — или за градски нужди, или за постройка на хали и т. н. На тия хора, които имат такива места, ще трябва да им се заплати на декара място в най-благоприятния случай 16.000 лв., а ако са по-отстранени — а обикновено те са най-отстранените, защото бедните не могат да купуват имоти в центъра — ще получат за един декара място само 4.000 лв. С 4.000 лв. мене ми се струва, че се купуват

само 2 кгр. цигари — само толкова може да купи човек с тези пари — за да ги изплати в един месец, а срещу това ще му се вземе един декар място!

Ако смятате, г-жи и г-да народни представители, че това е справедливо, че това така трябва да бъде, гласувайте така законопроекта. Но ние смятаме, правейки ви конструктивна критика — а не деструктивна, както обикновено обичате да ни обвинявате — че това нещо не трябва да се допусне, щом вие целите да защитите интересите на бедните български граждани.

В чл. 2 на законопроекта се казва: „Отчуждените имоти, заедно с находящите се върху тях постройки и посаждения, се оценяват според тяхната действителна стойност“. Добре, всъщност. Ако текът беше останал само този, да поздравя г-н министъра за неговото добро желание. Но аз го питам: как може този текст да го съставяте всички вие, здравомислещи хора, със следващия текст: „... като цената на терена обаче не може да надминава данъчната оценка на същия за периода 1936-1940 г., умножена с коефициент както следва...“

Ако, г-да, вие ще искате да дадете действителната цена за един отчужден имот, тогава защо ще поставите израз „но тя не може да бъде по-голяма от данъчната оценка, умножена един път и половина и т. н.“? Защо, г-н министре? Какво целите вие с това? Да заблудите обществото, че вие се съобразявате с конституцията ли; че вие се съобразявате с изявлението на нашия министър-председател, че частната трудова собственост ще бъде бранена, ще бъде защитавана, когато същевременно вие целите да обезземите българските граждани? Обезземявате ги по един безобразен, бих казал, безжалостен начин. Вие този текст с нищо не можете да го оправдате. Ако искате справедливия цена да дадете, трябва да кажете само: „справедливи цени“; ако искате да кажете по данъчна оценка, то е друг въпрос; премахнете тогава „действителната“. Отидете в с. Калкас, отидете в с. Мошино, отидете в Перник, отидете в с. Богданово, отидете в с. Слатина и поискайте да купите място от 500 кв. м. и ще видите неговата действителна цена. Отидете при нотариуса и проверете, какви са цените на имотите при продажба и ще се убедите по един безспорен начин, че тези цени не са нито един път, нито два пъти, нито три пъти по-големи от емлячната цена, а съвършено други, съвършено различни.

Ще спомена с няколко думи, г-жи и г-д народни представители, за отчужденията, които ще станат поради строежите на язовирите. Пак тук, в Перник, се строи на р. Струма язовир, който ще засегне половината от земята на с. Попово и с. Крапец, като ще стане нужда с Крапец почти изцяло да се изсели. И там се засягат най-плодородните им имоти, единствените, които имат известна стойност. И там емлячната оценка на имотите е по 50 ст., по 1 лв. и по 2 лв. кв. м. И там тия хора ще бъдат принудени да се изселват и да получават за своите отчуждени имоти по 20, 50 или 100,000 лв. най-много, 100,000 лв. да получи днес един земеделски стопанин, който ще бъде принуден дори да се изсели, аз мисля, че това не е нищо друго, освен експроприация на имотите му и изнискване да го пролетаризирате.

Министър Ради Найденов: Не бойте се. Няма да стане язовирът.

Стефан Димитров (ЗНП): Защо няма да стане?

Министър Ради Найденов: Нали вие нямате нужда от язовир! Вие знаете ли, че при отчужденията за язовирите ние даваме на хората земя, а не вървим по вашите сметки да им даваме пари?

Стефан Димитров (ЗНП): Откъде я вземате, откъде я правите тази земя?

Министър Ради Найденов: От обществените земи.

Стефан Димитров (ЗНП): А на тия, на които отчуждават имотите около мините, откъде им давате земя? И срещу тия имоти, които се отчуждават за ж. п. линии, за шосета, откъде им давате?

Министър Ради Найденов: Даваме им обществени земи. Питайте селяните в с. Бора, Горско Косово и други села! Плачете на чужди гробища!

Стефан Димитров (ЗНП): Г-да народни представители! Чух колегата Владимир Димчев, който направи декларация, че в комисията е необходимо законопроектът да претърпи известни изменения. А колегата Ефрем Митев нападна всички интересувани се от този въпрос да дават своите препоръки в комисията, за да претърпи законопроектът необходимите изменения. Аз поздравявам тази тяхна декларация с удоволствие, с радост, обаче от техните изказвания тук аз не чух в каква насока те дават препоръки да се измени законопроектът. Те отрекоха всецяло критиката, която се направи от колегата Спас Найденов и която именно е съществена. Те казват: ние сме съгласни да се изменят, да се оточят известни текстове. Е, питам ви сега: чл. 2 как ще го оточите, когато има такова противоречие в неговото съдържание относно действителната цена и емлячната оценка?

Ще се спра с няколко думи, г-жи и г-да народни представители, и върху втората част, а именно — за обратната сила, която се дава на законопроекта. Колегата Владимир Димчев каза: няма никаква обратна сила. Може, погледнато строго юридически, той да е прав, като казва, че на законопроекта не се дава никаква обратна сила, но факт ли е, че онези, които не са си получили сумите, вече ще бъдат третирани по новия закон? Факт е. Това каквото щеш го наречи, колегата Димчев, но то е несправедливо, затова защото действително онези, които досега не са си получили сумите, ще бъдат страшно онеправдани.

Колегата Димчев каза: „Вие кого защитавате? Вие демагог стъпвате, като казвате, че защитавате бедните.“ Г-да народни представители! Не зная с какви доказателства трябва да ви убеждавам, че точно от нас се защитават сега абсолютно бедните и най-бедните. (Ръкоплескания от опозицията)

От мнозинството: Ей-й-й!

Стефан Димитров (ЗНП): Всички вие, които ахкате, елате навсякъде да отидем, в което село искате, за да видите, кой си е получил сумите за отчуждените имоти. Безспорно, това е чорбаджията, който е бил редовен и пред бирника, който е имал и нотариален акт за имотите си, който е имал възможност да уреди всичките си задължения. Но онзи сиромас, който не е могъл да си вземе документ за имота, който не е могъл да си вземе и бирническо удостоверение, който има заем пред Земеделската банка 5 или 10 хиляди лева и не може да си вземе свидетелство от бирката, този човек не е могъл да си получи сумата. Този човек днес, вместо да получи и онази сума, която без да обжалва, не е била много голяма, но все пак е била 20 — 30 — 50 хиляди лева на декар, днес трябва да получи по 2,000 лв. Ако смятате, че това е справедливо вдигайте ръце, гласувайте законопроекта. Но мено ми се струва, че това е несправедливо, и вие ще се позамислите, преди да вдигнете ръце.

Един от опозицията: Няма да се замислят!

Стефан Димитров (ЗНП): Толкова по-зле, ако не се замислят. Има и друга категория хора, които са засегнати от този законопроект. Това са хората, които, смятайки дадената им оценка като несправедлива, са обжалвали протоколите на първоначалната комисиия.

Един от мнозинството: Не са доволни от 18,000 лв., в с. Охрид, когато декарт е 6,000 лв.

Стефан Димитров (ЗНП): Не зная случая. Аз говоря за други масови случаи, които са навсякъде. Тия хора, които са обжалвали оценките на първоначалната комисия, която, да дажем, им е дала по 6, по 8 или по 10 лв. на кв. м., досега са похарчили по 2-3 лв. на квадратен метър, затова защото има жалби, съдебни мита, вещи лица, отива делото от една инстанция, отива в друга инстанция, връща се отново в първата инстанция и т. н.

Константин Русинев (к): Адвокатски грабеж!

Стефан Димитров (ЗНП): Дори и адвокатско възнаграждение има присъдено. Всичко това се събира върху имота и дава по 3-4 лв. на квадратен метър. Сега обаче, след като той по-рано е добил една оценка от съда по 20-30 лв. на квадратен метър, по законопроекта той ще трябва да получи 4 лв. на квадратен метър. А 4 лв. той вече е похарчил в съда. Питам ви сега: справедливо ли ще бъде на този човек абсолютно без пари да му се вземе имотът? Виновен ли е той че е действувал съгласно законите в страната — имал право да се тужи пред съдилищата, отишъл е докрай? Питам: трябва ли този човек да бъде ошетен, като му се вземе имотът абсолютно без пари — защото е похарчил толкова, колкото ще вземе?

Следователно, г-да народни представители, вносителите на този законопроект не целят абсолютно никакво уеднаквяване на материалната, никакво подобрене на материалната, а буквално се цели експроприация на частната собственост. По тия съображения ние не можем да гласуваме предложения законопроект. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Кустурков: Има думата народният представител Петър Братков.

Петър Братков (СД): (От трибуната) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Две са съображенията, изтъкнати в мотивите към законопроекта, които се разискват сега в Народното събрание. Първото съображение е да се внесе уеднаквяване в материалната оценка на недвижимите имоти, които се отчуждават за държавна или обществена полза, тъй като по досегашното наше законодателство тази материя е уредена по различни начини. Второто съображение, поради което министърът на правосъдието е внесъл този законопроект е, че често, въз основа на заключението на вещи лица, отчуждавателите терени са оценявани по цени, които далеч не съответствуват на действителните, и поради това следвало да се предвиди един максимум, който трябва да бъде близко до действителните цени на терените и съвършено да ограничи прекомерно високите цени. Тия са двете съображения, по които е внесен законопроектът, който се разисква във Великото народно събрание.

С предложения законопроект, като се отговаря напълно на първото съображение, изтъкнати в мотивите, на второто съображение не се отговаря по един задоволителен начин.

И наистина, изнекоха се данни от г-н Спас Найденов за разликите в оценките на недвижимите имуществва, и то данъчни оценки, защото както емлячните оценки, по които се събираше поземелният данък досега, така и оценките по закона за данъка върху наследствата, са данъчни оценки. Но между едните и другите оценки на едно и също имущество съществуват твърде голяма разлика.

За да не остане впечатление, че чрез тези различни цени държавата цели да осъществи една експроприация, би трябвало да се потърси една по-справедлива база за оценката на имотите, когато оценката се налага поради отчуждаването им в полза на държавата, в полза на общините или за обществена полза.

Кои е действителната цена? Тук много се спори върху въпроса, дали емлячните оценки са действителните цени на имотите, дали са

по-ниски или по-високи, в зависимост от това дали се вземат обикновените емлячни оценки или оценките по данъка върху наследствата.

Аз се учудвам, че тия, които цял живот са възпитавани върху икономически доктрини, напускат единствено реалната база, която е приемлива за оценката на всякакви видове имущества, които носят съответните доходи. Най-справедливата цена при оценката на едно недвижимо имущество, което е доходно, е безспорно капитализирането на съответния доход.

Каква е цената на земята? Ами това е цена, която се определя в зависимост от доходността, от рентабилността на земята. Това е истинската, това е действителната цена на имота. И като имате пред вид, че съгласно закона за данъка върху дохода, който е сега въведен, никъде в България на един декар не е определен по-малко от 2.000 лв. годишен доход — независимо от това с каква култура е посейн, защото за различни култури цените варират, обаче минималната или средната цена е най-малко 2.000 лв. на декар — доходи от недвижимия имот, съответно капитализиран с узаконения лихвен процент, дава 34—35 хиляди лева на декар.

Един от опозицията: Даже 40.000 лв

Петър Братков (сЛ): Даже към 40.000 ще отиде.

Следователно, ако искате да изхождате от действителната цена на недвижимите имущества, и по нея да бъдат заплащани на собствениците при отчуждаването им за държавна или обществена полза, би трябвало да се застане на тая единствено обективна база, а не да се спекулира с онова недоверие, което е проявявал българският народ към своята държава и което проявява даже и до днес, укривайки истинската цена на имотите, защото знае, че оценките, които са правени от данъчните органи, се правят с цел да бъдат събирани съответните данъци от имотите.

Така че аз считам, че би трябвало, когато се търси действителната цена, по която би трябвало да бъде заплатен недвижимият имот, който се отчуждава в полза на държавата, общините и т. н., тази цена да се определи чрез капитализиране на съответния доход, толкова повече, че ние имаме сега задължителна база, която се провежда от нашите данъчни органи.

Но, уважаеми г-жи и г-да народни представители, принципът, който привидно е легал в законопроекта за заплащане на недвижимите имущества, които се отнемат или отчуждават в полза на държавата, е, че се заплащат върху действителната стойност. Обаче в същност успява се един двоен критерий в чл. 2: „Отчуждените имоти, заедно с находящите се върху тях постройки и посаждения, се оценяват според тяхната действителна стойност“. И веднага обаче се въвежда нова норма, ново правило... „като цената на терена обаче не може да надминава данъчната оценка на същия за периода 1936—1941 г.“, умножена със съответния коефициент за различните години.

Защо е това изключение? Защо е това ново правило? Защо е това ново отклонение от действителната цена на недвижимите имоти, които се отчуждават в полза на държавата или в обществена полза? Или ще заплащате по действителната цена отчуждаваните имоти, или ще ги заплащате по тяхната данъчна оценка, умножена със съответното число, както е установено в това изключение. Не създавате ли вие чрез тази двойственост едно двойно третиране на българските граждани, които могат да бъдат засегнати от разпорежданията на този закон? Тези, които са собственици на сгради и на съответните съоръжения, здраво прикрити към земята, към терена, който се отчуждава, ще бъдат обезщетени съгласно действителната цена на техните имущества, а собственикът на терена, собственикът на земята, който не е задължително да бъде и собственик на постройката, на посажденията, на посеванията и пр., за него да се установи една цена, която не може да надмине данъчната или емлячна оценка, умножена със съответните коефициенти за различните години!

Тази двойственост, г-да народни представители, ние считаме, че подрива единството, което иска да установи г-н министърът с внасянето на този законопроект, от една страна, а от друга страна, създава една несправедливост, като тежестите за отчуждаването са по-тежки за собствениците на голия терен, а напротив тежестите за гражданите, които са собственици на постройките, посажденията, посеванията и пр., са много по-малко и те се обезщетяват по-справедливо.

Тази двойственост аз считам, изразявайки мнението на нашата парламентарна група, че трябва да бъде премахната.

Няма спор също така, че при оценката на недвижимите имущества, които се отчуждават за държавна или обществена полза, собствениците, засегнатите граждани трябва да бъдат обезщетени. Старият спор, как трябва да бъдат третираните собствениците, на които се отчуждават съответните имущества за държавна или обществена полза — дали да бъдат обезщетявани напълно, дали да бъдат обезщетявани справедливо или въобще да не бъдат обезщетявани, като се въведе принципът на експроприация и на конфискация — е отдавна приключен във всички страни в света, които застават на базата на справедливостта. Собственикът трябва да бъде обезщетен справедливо, защото не бива жертвите за държавата, за обществото, за обществената полза да легнат изключително върху гърба на отделния гражданин.

Но това съображение се налага толкова повече, г-жи и г-да народни представители, като имате пред вид, че сделките, отчужденията на недвижимите имущества за държавна или обществена полза са принудителни и носят повече или по-малко революционен характер. Те не са обикновени търговски трансакции, не са обикновени сделки, обикновени договори, където е ангажирана волята и съгласието на съответния собственик. В какъвто случай той може да направи и жест, даже да подари известно имущество. Тук имаме заповед, имаме принуда, публична, държавна, чрез която се отчуждава

мимо волята на собственика неговият имот. И за да не остане впечатлението у гражданите, които се засягат чрез тая публична принуда, че върху тях се упражнява една неправда, само затова се налага те да бъдат справедливо обезщетявани и да не носят изключително те върху плещите си тежестите за обществено благополучие.

Ето защо, като изхождам от принципа за справедливо обезщетение на гражданите, на които се отчуждават имоти за държавна или обществена полза, считам, че ще трябва да се отмени базата, установена в чл. 2 за оценка на терените, като се възприеме началото на действително обезщетение по действителна цена. А тя се получава, както ви казах, чрез капитализиране на съответните доходи от имуществото, което се отчуждава за държавна или обществена полза.

В предложения законопроект обаче има и други несъобразности, които следва да бъдат премахнати. Аз напълно споделям изказаното от г-н Димчев мнение, че когато се отчуждават недвижими имоти по регулационен ред, при прокарване на дворична или на улична регулация, и когато тия имоти не се отчуждават в полза на държавата или общината, а се отчуждават, да кажем, в полза на съседи, в полза на частен интерес, тогава би трябвало наистина да се даде всичката възможност и гаранция в закона, която тия граждани, които са засегнати не в името на обществен интерес, а в името на частен интерес, да бъдат обезщетени 100%, а не така, както е прокарано в чл. 2 на предложението на разискване законопроект.

Министър Ради Найденов: Това предложение е наше.

Петър Братков (сЛ): Няма значение, че е наше. Аз казвам, че напълно го споделям.

Досежно лихвите, които се предвиждат в чл. 8 върху цената на отчуждаемия недвижим имот, е постановено, че те се дължат от деня на фактическото завземане на имотите. Споровите по оценката, както виждате, се правят съдебни. Аз питам: щом вие възприемате базата, определена от чл. 2, като имате за изходно начало емлячната оценка, умножена със съответния коефициент, какъв спор може да има между засегнатите граждани и държавата? Такива спорове нямат смисъл! Защо отнасяте пред съдилищата тия спорове? Може ли съдът да присъди повече? Може ли гражданинът да иска повече?

Владимир Дакчев (к): Нали може да има постройките?

Петър Братков (сЛ): Защо правите това разграничение? Защо говорите за постройките? Аз говоря за голия терен. Вие говорите за обжалване въобще на всички оценки от всички комисии, независимо от това какъв е обектът — дали са постройките или е гол терен.

Но аз казвам: понеже спорът за оценките се отнася в съдилищата, съдът ще присъди и съответните лихви. Откога? От деня на фактическото завземане на имота. Ами нали ще се издават изпълнителни листове на оценките по определената цена? Нали трябва да има диспозитив в решението на съда относно това, от кой ден ще тече лихвата! Или това ще зависи от благоусмотрението на секретар-бирника — от който момент общината или държавата е взела даденото имущество и оттогава да се изчислява лихвата върху сумата?

Аз считам, че трябва да се вземе един обективен момент, който да бъде проконтролиран от съда и да бъде споменат в съдебното решение, за да се избегнат всички видове съдебни спорове за началото, откогато започва да тече съответната лихва.

Един от мнозинството: Това е дребен момент.

Петър Братков (сЛ): С чл. 11 на предложението законопроект се въвежда една неправда, като по влезли вече в законна сила решения за недвижими имоти в полза на държавата или в обществена полза, по които съответните граждани не са получили сумите си или обезщетението, се въвежда една ревизия, ако оценката на имуществото е по-голяма, макар че има вече влязло в законна сила решение, макар че лицето е снабдено с изпълнителен лист, макар че е тропало пред различни чиновници, секретар-бирници или името при изготвянето на бюджетите да се предвиждат съответните суми, за да бъде удовлетворен тоя човек, на когото не е изплатена оценката на имота. Ще трябва сега това да бъде редуцирано, ще трябва да бъде намалено вземането на дадено лице до размера, установен по чл. 2.

Справедливо ли е това? Дадох ви се съображения от колегите, които говориха преди мене, че това е несправедливо. Но аз считам, че независимо от тази несправедливост Народното събрание не бива да застъпва на тая хлъзгава плоскост — с закони, с законодателни актове да обезсилва съдебни решения, издадени от българските съдилища във основа на действащи в страната закони. (Ръкоплескания от опозицията) И аз се удивлявам, че такава едно предложение изхожда от върховния магистрат в нашата страна, от г-на министра на правосъдието.

Министър Ради Найденов: Г-н Братков! Да ви прекъсна, починете си за малко...

Петър Братков (сЛ): По-рано с закона за отчуждаване на едрия земеделски инвентар вие отменихте решения на Върховния административен съд. С тоя закон вие обезсилвате решения на българските съдилища — постановления, влезли в законна сила съдебни решения, и ги лишавате от оня авторитет, който трябва да има всяко съдебно решение.

Такава една политика, която насажда чувство на правна несправедливост в нашата страна, ние не можем да одобрим и се удивля-

ваме, че това се предлага от министъра на правосъдието. (Ръкоплекания от опозицията) Както казах, ако законопроекът цели унификация на правилата по отчужденията и специално по оценките, той не може да бъде отнесен, но що се отнася до другото начало, до обезщетенията, които трябва да се дават на гражданите, така както е изработен този законопроект, той не може да получи нашето одобрение. (Ръкоплекания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата г-н министърът на правосъдието.

Министър Ради Найденов: (Посрещнат с ръкоплекания от мнозинството) Г-да народни представители! Аз ще кажа само няколко думи, и то във връзка с крайните изводи, до които някои народни представители дойдоха при критиката на законопроекта.

На първо място, тук се направи един извод — че ние ще експроприираме на бедните хора имота. За богатите думи да не става — господата не са се срещали с богатите хора въобще! Те са се срещали само със сиромасите! (Смях сред мнозинството) Ние сме имали едно желание непременно да вземем всичките имоти на гражданите в нашата страна! В същност законопроекта има съвсем ограничен характер. Каква нужда наложи въвеждането на този законопроект? Аз искам да кажа как ние дойдохме до този законопроект и особено във връзка с разрешаване на жилищния въпрос, на въпроса за жилищния строеж и на настаняването в жилища в София.

Ние срещнахме една трудност при разрешаването на въпроса за отчуждаване на терени за обществена полза, при разрешаването на благоустройствени спорове между гражданите поради това, че бързото увеличение на населението в миналото, както и появилите се спекулантски и черноресаджийски среди и фактори направиха столицата наистина един терен, един разсадник на черноресаджа, спекулация и други сделки за цялата страна и специално за терените на нашата столица. Трябваше да се направи всичко възможно да нормализираме, да затвърдим отношенията на собствениците и специално да ги поставим в служба на обществения интерес с техните имоти и с тяхната лакомия, като спазваме принципа, който нашите колеги трябва да знаят и трябва да приемат — да не отиваме при разрешаването на този въпрос дотам, че това отчуждаване да убие дребните и средните собственици, които евентуално биха легнали само на тежък терен, които ще им се вземат, като се постареем обаче при големите отчуждавания, каквито са, да кажем, тия за минни залежи или за нужди на железниците, за нужди на пощите и други обществени предприятия...

Ефрем Митев (с): Язовири.

Министър Ради Найденов: ... да помолим имотно силните, и ако те не се съгласят, ние с закон да ограничим възможността за една спекула при този случай, но при всеки случай и с всички възможности да запазим интересите на средните и дребните собственици. (Ръкоплекания от мнозинството)

В този смисъл ние казваме, че когато ще плащаме отчуждаванията — визират се главно имотите в градовете — ние ще се съобразим и ще заплатим постройките, подобренията, оградите и всички съоръжения, които собственикът е поставил със своя труд, по техните пазарни цени, за да не ограбим този негов труд. Но ние ще ограничим оценката на имота с оглед на това, че имотът е обогатен с обществени усилия и средства, каквито са издигането на наши големи лечебни изворни институти, както и случаят с Баня, както е случаят с „Овча купел“ и с други такива обществени места в нашите градове и в столицата, които са облагодетелствали известни собственици, излезли на площади, на чаршии, на близки до тържищна места и пр., без с това да рискуваме да внесем една несправедливост по отношение на тях.

Наша добри стопановеди отук (София опозицията) казват често, че животът е поскъпнал 6—7—10 пъти. Ние при прокарване на закона за ТПС установихме един средни нормални цени, като имаме пред вид данъчните оценки. Ние и тук ще отидем до един такъв размер. Ние тук предлагаме четворно увеличение, но ако намерим, че не е достатъчно, правилно е и можем да се съгласим да го увеличим, както беше и по закона за наемите. Когато се повдигне въпросът от някои народни представители от опозицията да се увеличат тези наеми, защото наемодателите малко получават, аз съобщих, съобщавам и сега, че по принцип не се противопоставям. Но когато се поставя въпросът да разделим наемодателите на категории, да разделим и наемателите на категории, като в настоящия момент на една особена конюнктура направим един закон, който да отговори на всичките нужди, явява се една сложност в системата, което временно ни задържа да уредим тази материя. И когато моят приятел Йордан Русев говори, че на селянина ще вземем нивите и за един декар земя ще му дадем един чифт овце, ние заявяваме, и аз така мисля, че уредбата с този закон въпроса за отношенията на държавата към частните стопани, на които ще се изземат имотите, държавата ще уреди и ще се стреми да затвърди и осигури това отношение по един траен, постоянен и фондиращ начин който не само да свърже доверието на гражданите към държавата, а да увери и цените на недвижимата собственост и да поощри собствениците да строят жилища, да уреждат своите дворове и в бъдеще да не остане нито един гражданин без жилище в тази страна. (Ръкоплекания от мнозинството)

Въпросът, Йордане, за общата е въпрос временен. Ние можем да имаме днес един обувки за 2.000 лв., но ние можем след 2—3 години да имаме 20 чифта обувка за 100 лв. Обаче въпросът за земята, основният имот, е свършено друг, и ние го уреждаме веднаж завинаги.

Моят колега Братков каза, че ние сме били отивали в разрез със схващането за неприкосновеността на съдебното решение, когато сме искали с закон да го отменим. В с. Игнатиево, Пловдивско, се отчуждават няколко хиляди декари земя — знаете това — за летище по 2 лв. квадратният метър, по 2.000 лв. на декар. То е единственото равно място на селото. Това е било през 1942 г., ако се не лъжа, или през 1941 г.

Един от опозицията: През 1939 г.

Министър Ради Найденов: Още в 1939 г. — да. Някои си получили двата лева, не обжалвали; някои обжалвали и получили това, което съдът им дал; но най-много са получили по 2 лв. Чисто и просто не са се закачали с държавата.

Един от опозицията: Ама в 1939 г.

Министър Ради Найденов: Да, в 1939 г. А някои са сега в съда. И когато ние искаме да възстановим една справедливост за това село, което е останало само с баирите, а долината му отнета, за една такава цел — ние всички бихте желали, и аз желая да не съществуваеше такава нужда и да възврат хората в имотите си, но тия сигурно е съществувала и още възврат хората — ние не можем да не ги приравним всички. Защото ако речем по неговата логика да обхващам само тия, които нямат още съдебни решения, да им дадем евентуално по 100 лв., ние ще извършим една неправда спрямо ония, които нямаха пари да обжалват, които бяха слаби, бедни или които се уплашиха от съдебните решения и така си останаха с двата лева. Все пак този въпрос стои за разрешаване, и той трябва да бъде разрешен.

Петър Братков (сЛ): (Казва нещо)

Министър Ради Найденов: Някои не използват двуседмичния срок да обжалват оценката, а се подчиниха направо. Това значи, че имат решение.

Петър Братков (сЛ): Някои оценки са по-малки. По чл. 2 дават ли ревизия на решенията?

Министър Ради Найденов: Именно това нещо трябва да стане. И в този смисъл аз заявявам — за да завърша с тези няколко бележки — че този закон не цели с нищо да онеправда дребните и средните собственици, нито пък цели да отнеме имотите на онези големи собственици, които, като биха дали големи обекти, ще останат в техните ръце части от техните имоти и те не биха били поалакмени. Второ, с този закон ние наистина искаме от чисто правно гледище да узаконим материята, да обединим и да поставим в съгласуване всичките закони. Тук Спас каза, че по закона за получаване на имоти по безвъзмезден начин, или както се зикаше на кратко по закона за ресима, са били дали едни оценки 10 пъти по-големи от емлячните, данъчните оценки. Аз трябва да ви заявя, че това нещо се явява абсурдно нелогично. Никъде пазарната цена, такава каквато е определена по един специален закон, не може да се счита, че е истинската пазарна цена, защото ние имаме и тук съществуването на много закони. И ако ние речем сега да узаконим тая материя, ние в бъдеще няма да позволим по един специален закон, който има известна процедура, какъвто е законът за данъка върху наследствата, да се получи една такава максимална цена. Защо се получи тя? Г-да народни представители! Тя се получи на основание на процедурата на този закон и на основание на онова, което те (София опозицията) препоръчват — свободната оценка на вещното лице.

Аз ви питам вас, собственици на земи, каквито сме и ние, къде ние можем да видим в нашата страна днес цената на земята? Вие знаете ли, че въобще земята при конюнктурната обстановка у нас от няколко години не се продава? Тя се продава само там, гдето добие бесни и истински спекулантски цени. Общо взето, нашият селянин не си продава земята, тя няма цена. И се намериха вещи лица, които отидоха и кизаха такива едни оценки, с които наистина създадоха една пропасть. С този закон ние ще премахнем тази неустановеност.

Аз ви моля да приемете, че наистина в комисията, където ние ще се погрижим да не се получи несправедливост в нито един от случаите, които се сочат тук от някои народни представители, ние не ще оставим да просят миньорите, които са отишли в мината, не защото са им отчуждили един декар земя, а са отишли, защото земята не може да ги храни, понеже е малко, не е родовита и е разхвърляна, не е подложена на новите начини на обработване. (Ръкоплекания от мнозинството)

Вие плащате за миньора, а нашият колега сам ви призна, че той си е купил нивата от мината, защото е работник и защото и днес има повече интерес да работи там, отколкото да чака от ненапоената, некоеперираната, от тази крастава, както се нарича, земя при вас, а не като нашата родовита земя, като в нашите поля.

Един от опозицията: Има противоречие.

Министър Ради Найденов: Противоречието го оставете за вас си.

И заради туй аз смятам, че ние с тези изводи, които нашите колеги правят, можем да се срещнем на едно място, и то е: нека дойдем в комисията и, както предложих Ефрем Митев, нека участва и финансовата комисия, нека участва и комисията по благоустройството, и там да обмислим и да решим. Но ние ще решим така, както е основата и формулировката на този закон: ще обединим всички закони, за да не се явява противоречие в тях. А фактически в същност законът за отнемане имота за държавна или об-

публична полза да уреди въпроса по един обществен-полезен начин, който да отговаря, както е законопроектът, и ще отговаря на всички основни положения, по които ние създаваме материалната култура, стопанската култура и културата въобще на нашата страна. А той ще бъде: да отгнем вредните съсловия от позитивните на техните лични интереси и да ги поставим на позитивните на обществен интерес, на който те трябва преди всичко да служат. (Ръкоплескания от мнозинството)

И когато това дойде, няма да има плач Иеремиев, няма да има крокодилски сълзи, а ние ще разрешим правилно един голям социален въпрос, който, както много честно забеляза един от тях (Сочи опозицията), е още отсега поставен и в проекто-конституцията. Не може да се отиде против частната собственост. Той нарочно каза „трудова“, защото...

Един от опозицията: Кажете защо?

Министър Ради Найденов: ... защото не може да я каже иначе. По-рано я казваме само „частна собственост“, а сега туря „трудова“. Аз се радвам на това. Остава още един етап: да я туря честно тая „трудова собственост“, за да имаме едно добро утвърждение на имотните отношения и на стопанството на България. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Няма записани други оратори. Ще пристъпим към гласуване на законопроекта.

Моля г-да народните представители, които приемат законопроекта за оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза, на първо четене, по принцип, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Първа Димитрова (к): (Чете)

„МОТИВИ

за изменение и допълнение закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата

Г-да народни представители! За да се облекчи и улесни Българската ипотечна банка при финансирането на възстановяването, предлага се с параграф 3 на проекта, договорите, с които й се отпускат заеми от Българската земеделска и кооперативна банка, да се освободят от герб, такс и др.

С параграф 2 на проекта се внася едно редакционно отчитане на чл. 27, понеже съществуващата редакция създава неясноти и възможност за противоречиви тълкувания.

С параграф 4 се предлага, Главната дирекция за изграждане и възстановяване на столицата да може да сключва ипотечни заеми за сметка на собственостите, които сгради възстановява, не само след завършването на строежа, но преди неговото започване. Така Главната дирекция ще засили дейността си по възстановяването на частни сгради.

В параграф 5 на проекта се предлага увеличение на срока на ипотечните заеми за възстановяване, които Българската ипотечна банка отпуска, от 15 на 20 години. Безспорно по този начин ще се облекчат пострадалите в изплащане на дължимите суми и ще се поощри самото възстановяване.

Всички гореизброени изменения и допълнения на закона са напълно оправдани, полезни и целесъобразни, поради което моля да бъде приет предлаганият законопроект.

София, април 1947 г.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата

§ 1. Към чл. 15 се прибавя следната нова алинея:

„Заемите, които Българската народна банка и Българската земеделска и кооперативна банка отпускат на Българската ипотечна банка, съответните договори, както и вписванията, отбелязванията и заличаванията на тия договори в ипотечните книги на нотариуса, се освобождават от всякакви такси, мита, берии, герб и др.“

§ 2. В чл. 27 думите „Собствениците на такива сгради“ се заменят с думите „собствениците на възстановени, довършени или новостроени сгради“.

§ 3. Чл. 28 се изменя така:

В алинея първа се прибавя ново изречение със следното съдържание:

„Изпълнителните листове в полза на Главната дирекция се изпращат от съответните нейни органи по реда на закона за събиране на преките данъци“.

§ 4. Към чл. 29 се прибавя следната нова алинея:

„При възстановяване на засегнати от бомбардировките сгради Главната дирекция има право преди започване на строеж да сключи от името и за сметка на съответния собственик ипотечен заем, в размер на необходимата сума за възстановяването, определена от Главната дирекция. Този ипотечен заем се изплаща на части, съобразно представените приблизителни привременни ситуации от Главната дирекция. След завършването на строежа се представя окончателна ситуация, съобразно която първоначалният размер на отпуснатия ипотечен заем се съответно изменя“.

§ 5. В ред втори на чл. 33 цифрата „15“ се заменя с „20“.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител инж. Стоян Божков.

Стоян Божков (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Поставен е за разглеждане законопроект за изменение и допълнение закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата, който бе създаден и публикуван в „Държавен вестник“, брой 161, от 18 юли 1946 г.

С представения на вниманието на Великото Народно събрание законопроект се иска: първо, освобождаване от всякакви такси, мита, берии, герб и други при нотариуса на всички книжки по сключване на заеми на Ипотечната банка от Българската народна банка, от Земеделската и кооперативна банка за договорите, вписванията, отбелязванията и заличаванията на тия договори в ипотечните книги на нотариуса; второ, изпълнителните листове в полза на Главната дирекция за изграждане и възстановяване на столицата да се изпращат от съответните нейни органи по реда на закона за събиране на преките данъци; трето, Главната дирекция да има право и преди започване на строежа да сключи от името на собственика ипотечен заем в размер на необходимата сума за възстановяването, определена от Главната дирекция и, четвърто — други две малки несъществени изменения.

От гореизброените искания е видно, че се искат нови привилегии, които пряко или косвено ще ползват пак Главната дирекция. Не стига че съществуващият сега закон за подпомагане и финансиране на столицата от начало до край е само привилегии за Главната дирекция, ами сега се искат още привилегии. Всички закони, създадени след 9 септември, се характеризират с привилегии, свободия при прилагането им и безконтролност при изразходването на държавните средства. Такива са и всички закони, създадени във връзка и около тази безотговорна Главна дирекция за изграждане и възстановяване на столицата. Безотговорна, защото тя действително пред никого не отговаря. Тя не се подчинява на разпорежданията на закона за бюджета, отчетността и предприятията, понеже законът, с който тя се създаде, я освободи, и тя сега изразходва сумите най-безконтролно.

И затова преди да пристъпя към разглеждане на самия законопроект, нека ми бъде позволено najсе да спра вниманието ви върху същността и дейността на самата Главна дирекция, за да отсъдим, дали тя, така както е създадена, е необходима, дали тя заслужава да бъде удостоена с нови привилегии, дали тя заслужава повече подкрепа и финансиране, или нейната дейност трябва да бъде порицана, а самата тя час по-скоро разтурена.

Защо се създаде Главната дирекция? Главните мотиви за създаването на тая Главна дирекция бяха два: първо, да организира и извърши възстановяването на разрушената в София, второ, да служи като регулатор на частния сектор — предприемачите и акордантите, които строели скъпо и бавно.

Въз основа на тия два главни мотиви се създаде тая Главна дирекция, на която се дадоха големи привилегии и следните функции:

1. Тя съставя годишните строителни програми за извършване на строежите в София, т. е. от нея зависи вписването в програмата коя сграда да бъде възстановена, коя новозапочната да се довърши и коя нова да се започне;

2. Тя определя реда на извършване възстановяванията, строежа на новозапочнатите и довършване на новозапочнатите;

3. Тя разпорежда с всички видове строителни материали за София;

4. Тя разпорежда с работната ръка за София;

5. Тя разпорежда с превозните средства за София;

6. Тя извършва строежи по стопански начин и чрез отдаване на предприемач, без да се спазват разпоредбите на закона за Б. О. П.;

7. Строителните материали и инвентар, които се внасят от чужбина, се освобождават от всякакви данъци, мита, берии, такс, герб и др.

Половината от средствата за личния състав — за заплатите на чиновниците при Главната дирекция — се дават от държавата.

И като прибавим към всичко гореизброено и новите привилегии, които се предлагат в законопроекта, с който днес сме събрали, картината става напълно завършена. И аз ще ви послужа с народната поговорка: „И баба знае така да отрои“. (Смех сред опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Съгласно правилника за вътрешния ред Вие трябва да говорите само по въпроса, поставен на разглеждане.

Стоян Божков (ЗНП): Това е във връзка с въпроса.

Никола Петков (ЗНП): От Кайро ли научихте тая нова парламентарна практика? Като се върнахте от Кайро, станяхте най-голям конституционалист. Досега защо не разправяхте това на другата страна? Какво е това, диктатура ли е?

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Стоян Божков (ЗНП): В текста на чл. 1 от наредбата-закон за Главната дирекция за изграждане и възстановяване на столицата са определени точно задачите, с които има да се занимава тая дирекция, а именно: да проучва, ръководи и извършва градоустройството и архитектурно изграждане на столицата, включително и възстановяването на разрушената и т. н., с оглед и на разрешаване на жилищния въпрос за София.

Главната дирекция обаче, вместо да си изпълнява задачите, за които беше създадена — а именно да възстанови разрушените и по този начин да разреши жилищната криза в София и да служи като регулатор на цените на строежите по възстановяването — стана най-скъпият предприемач в София.

Понеже на Главната дирекция с закона са възложени функциите за снабдяването и разпределянето на строителните материали за София и тъй като тя се занимава със строеж, тя винаги задържа строителните материали за себе си, а на нуждаещите се граждани или не се отпускат, или ако се отпускат, те са недоброкачествени и съвсем в недостатъчно количество, и гражданите са принудени да ги купуват на високи цени от домакинните или техните, завеждащи постройките на Главната дирекция.

Дойчо Чолаков (к): Много е изтъркана тази приказка!

Стоян Божков (ЗНП): Това е единствената причина, по която са принудени софиянци да се съгласяват, макар и на доста по-високи цени, да отдават строежите си на Главната дирекция, защото те знаят, че тя е единствената, която може да им гарантира завършването на строежа. Днес никой предприемач не смее да подпише договор с определен срок със собственик, защото зависи от благословията на Главната дирекция. При така създаденото с закон положение Главната дирекция елиминира всякаква конкуренция при спазването и взема строежите с 30—40% по-скъпо, отколкото ако имаше свободен пазар на строителните материали, свободно наемане на работна ръка и превозни средства.

Главната дирекция прави скъп строеж, понеже тя за себе си предвижда 15% режийна печалба. И ако беше само тази печалба, то това би било горе-долу една нормална печалба на строителите. Тя обаче, освен 15%, която предвижда за себе си отдава печалбата на предприемачи или акорданти, на които плаща още една печалба, която се движи от 7 до 15% според строителния обект. Очевиден случай е театър „Роял“, който се възстановява, доколкото ми се простират сведенията, за милицията. Тук Главната дирекция е взела предприятието с 15% режийна печалба и след това го е отдала с отделна печалба на двамата предприемачи Драго Стефанов и Рашко Кърджиков.

Има много случаи в София, където предприемачи или акорданти са давали оферти с 30—40% по-ниски от стойността, която собствениците са платили на Главната дирекция, и то, първо, защото Главната дирекция не дава предварителна, макар и приблизителна, сметка на собствениците и, второ, защото същите знаят, че Главната дирекция е която може да извърши строежа, понеже тя е единствена разпоредителка с всичко, от което зависи строежът.

Освен това Главната дирекция умислено избягва възстановяването на малките обекти, засегнати от бомбардировките, понеже и дават малко оборот, стремеж се да взема нови строежи и понеже има привилегировано положение по отношение на частния сектор окупирва частния строеж и създава безработица в него. Или с други думи казано, тя злоупотребява с привилегиите, дадени ѝ по закон да прави възстановяване и по този начин да разреши и втората главна задача, за която е създадена — жилищната криза — се впуска в нови строежи и други мероприятия, нямали нищо общо с нейните цели и задачи. Затова на тази дирекция час по-скоро трябва да се отнеме правото да разпорежда със строителните материали, работната ръка и превоза, за да може шо-годе да се съживи и частният сектор.

Излизайки от рамките на закона и въпреки че тя много добре знае постановлението на закона за организиране и използване на техническите кадри — в който е казано, че планирането и ръководството на държавните сгради се извършва от съответната ведомствена организация или, при липса на такава, от друга ведомствена организация — на Главната дирекция за изграждането и възстановяването на столицата е възложено изработването на планове и ръководството на държавната телефонна централа, въпреки огромния технически персонал, който притежава Министерството на железниците. Независимо от това, тия планове се изработват от чиновниците на Главната дирекция в служебно време, за което те получават заплати по шата на Главната дирекция, което дава безспорно едно предимство на дирекцията да конкурира частния сектор, защото се получават двойни възнаграждения. А и материалът, който се употребява за изготвянето на тези планове, е за сметка на държавата, респективно на Софийската община и Главната дирекция.

Най-интересното обаче е, че хонорарът, който се взема за изработване на тези планове, отива в по-голямата си част в джобовете на началстващите лица, на директорите, които вземат много малко участие в изработката на планове, а на тия, които ги работят, се подхвърлят малки възнаграждения.

Считам за неизлишно да кажа нещо и за таксите, които Главната дирекция взема за някои от услугите, които тя прави на собствениците в гр. София. Един много фразираш случай е даването линия за строеж — работа, която се извършва от един среден техник и един фигурант. Срецу тази услуга, която се извършва от тези двама хора най-много за три часа, Главната дирекция, респ. Качестваната дирекция, взема десетки хиляди левовете такса, а при някои големи строителни обекти таксата достига даже до стотици хиляди лева. Това е един обир, на който час по-скоро трябва да се тури край.

Скъп строеж, обирнически услуги и безконтролност царят в Главната дирекция и нейните подведомствени две дирекции — Архитектурно-градоустройствената и Строителната.

При тази безконтролност, при този скъп строеж и услуги и при обстоятелството, че с последното изменение на закона за възстановяване на пострадалите от въздушните нападения сгради се даде право на Главната дирекция да издава служебни ипотеки върху

възстановяемите жилища, и с поканото допълнение, по законопроекта, с който днес сме сезирани, на закона за изменение и допълнение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата а именно изпълнителните листове в полза на Главната дирекция да се изпълняват от съответните нейни органи по реда на закона за събиране на преките данъци — явно е какъва грабеж са изложени пострадалите от въздушните нападения нещастници. Богатите възстановиха своите сгради. Бедните в тези, върху които тежат ипотеки, останаха да възстановяват. На тях ли ще се правят ипотеки, на тях ли ще се извършва скъп строеж, за тях ли ще се дават изпълнителните листове в ръцете на органи от Главната дирекция да ги събира по реда на закона за преките данъци? Това ли е комунистическата социална справедливост?

Не, решително не. С това може да се цели обединяване и комунизация, но не и някаква положителна и общонародна полезна инициатива. (Възгрявания от мнозинството)

Рада Ноева (к): Много е изтъркана тази.

Стоян Божков (ЗНП): Според постановлението на закона за организиране на технически кадри Главната дирекция трябваше да се реорганизира в градска техническа организация относно планирането и ръководството на строежите — чл. 2 — а относно строежите тя трябваше да се реорганизира съгласно чл. 9 от съзия закон, като си създаде и изработи правилници за тази цел, които да се одобрят от Министерския съвет. Изтекоха 6 месеца от създаването на закона — Главната дирекция не предприема нищо в това отношение. Очевидно е, че сегашната форма и структура са неудобни за директорите, които я оглавяват.

Още при създаването на Главната дирекция законопроектът, който беше изработен от постоянния комитет на бившата Дирекция на възстановяване на столицата, понеже засягаше изключително технически въпроси, беше внесен за разглеждане от централния оф-комитет на инженерите и архитектите в България. Четирмата земеделски представители в този оф-комитет още тогава протестирахме против тези привилегии и функции, които се дават на Главната дирекция и не се съгласихме да подпишем протокола, знаейки от опит, че другарите комунисти ще използват тези привилегии изключително в тяхна полза. Но понеже и този оф-комитет, както всички други в цяла България, беше съставен в болшинството си от комунисти и неутрални комунисти, той беше одобрен от централния оф-комитет на инженерите и архитектите, изпратен по-горе и стана закон.

Нашите опасения се сбъднаха. Главната дирекция се създаде. Нейната дейност около даване наряди за строителни материали, скъп строеж и безконтролно изразходване на средства е достатъчно известна, особено на софиянци, които са имали непосредствен допир с нея. Нейният многочислен персонал — повече от 900 души — е комплектуван изключително от комунисти. Ако се направи едно сравнение между персонала и извършената работа, то и най-несведущият ще се убеди, че тук много малко работа е свършена, а много средства са изядени.

Ето защо, г-жи и г-да народни представители, от името на земеделската парламентарна група, зад която стои днес 95% от българския народ (Продължителен смях сред мнозинството), селяните от цяла България, чиито данъци представляват 80% от всичките данъци в държавата, протестирам против безконтролното изразходване на окъпни държавни средства и заявявам, че нашата парламентарна група, не само че няма да гласува предложението за законопроект за нови привилегии за Главната дирекция, но ние искаме и досега съществуващият закон за Главната дирекция да бъде изменен, като на тази дирекция се отнеме правото на единствен разпоредител върху строежите в София и тя да се реорганизира съгласно закона за организиране на техническите кадри.

И затова от името на нашата парламентарна група аз предлагам парламентарна анкета, която да анкетира следните работи:

1. Как се разпределят строителните материали за пострадалите софийски граждани.
2. На какви цени се възстановяват жилищата на пострадалите и дали представените им сметки са реални.
3. Спазени ли са трудовите норми при заплащане акордантския труд.
4. Как се разпореждат хонорарите, получавани за изготвяне проекти за частни строежи между чиновниците.
5. Работят ли чиновниците на Главната дирекция и частна работа в служебното си време и на какво основание.
6. С чии технически пособия и материали се изработват частните проекти.
7. Защо досега цели 6 месеца Главната дирекция не се е съобразила с закона за организиране на техническите кадри?

Това предлага нашата парламентарна група, а българският народ ще чака да види и чуе неговото народно управление какво ще направи. (Ръкопляскания от опозицията)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Няма записани други народни представители да говорят.

Комитетът приема на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за безвъзмездно отстъпване от държавата на народното читалище „Родопска просвета“ — гр. Девин, недвижим имот, находящ се в гр. Девин.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Първа Димитрова (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за безвъзмездно отстъпване от държавата на Народното читалище „Родопска просвета“ — гр. Девин, недвижим имот, находящ се в гр. Девин.

Г-да народни представители! Държавата е собственица на полумасивна сграда с застроено пространство 113 кв. м. и 260.60 кв. м. незастроено, находящо се в гр. Девин, кв. XXVI, парцел 1 с данъчна оценка 8.400 лв.

С решение на XXVI обикновено Народно събрание — „Д. в.“, бр. 44/28 май 1927 г., държавата е отстъпила безвъзмездно самоплодоползуването от въпросната държавна сграда на Народното читалище „Родопска просвета“ — гр. Девин.

Управителният съвет на читалището, съвместно с околийския оф-комитет гр. Девин, са подали молба, с която искат да се отстъпи безвъзмездно в полза на читалището правото на собственост върху гореописаната държавна сграда и място за постройка на нова модерна читалищна сграда.

Като имам пред вид, че при днешната оф действителност народните читалища са извикани да играят важна роля в нашия обществено-културен живот, че на тях се възлагат големи и отговорни задачи във връзка с повишаване обществено-политическия и културно-просветен уровень на широките народни маси, че построяването на нова модерна читалищна сграда ще отговори на възникващата културна нужда за населението от този отдалечен и поизостанал в културно-просветно отношение български край, населен предимно с помаци-българомахамедани, намирам за уместно да се отстъпи безвъзмездно имотът от държавата на Народното читалище „Родопска просвета“ — гр. Девин.

Моля ви прочее, г-да народни представители, да гласувате предложението ви проекто-закон.

Гр. София, април 1947 г.

Зам.-министър на земеделието и държ. имоты: Ст. Томчев

Подпредседател: Д-Р. ПЕНЧО КОСТУРКОВ

ЗАКОНОПРОЕКТ

за безвъзмездно отстъпване от държавата на Народното читалище „Родопска просвета“ — гр. Девин, недвижим имот, находящ се в гр. Девин

Член единствен. Отстъпва се безвъзмездно от държавата на Народното читалище „Родопска просвета“ гр. Девин, правото на собственост върху полумасивна сграда с застроено пространство 113 кв. м. и 260.60 кв. м. незастроено, находяща се в гр. Девин — квартал XXVI, парцел 1, записана в инвентарната книга на стр. 2 под пореден №16, с данъчна оценка 8.400 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Няма записани оратори по законопроекта.

Който приемат на първо четене законопроекта за безвъзмездно отстъпване от държавата на народното читалище „Родопска просвета“ — гр. Девин, недвижим имот, находящ се в гр. Девин, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Днешното заседание на Великото народно събрание е приключено. Следващото заседание ще се състои утре, петък, 9 май, 15 ч., при следния дневен ред:

Първо четене на законопроектите:

1. За изменение на чл. 22 от закона за устройството на съдилищата.
 2. За изменение на закона за общинските съдилища.
 3. За държавно аптечно предприятие.
 4. За самоиздръжка на общинските стопански предприятия.
 5. За отпускане народна пенсия на Продан Ст. Таракчиев и Довка Юриевич Аппен.
 6. За изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г. и на чл. 2 от наредбата-закон за оторочаване на IV и V вноски по 5% държавен заем от 1943 г.
 7. Одобрение решенията на прощетарната комисия от 13 март 1947 г., протокол № 5.
- Който г-да народни представители приемат така предложени дневен ред за утрешното заседание, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.
- Заседанието се вдига.
(Вдигнато в 19 ч.)

Секретар: ПЪРВА ДИМИТРОВА

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ